

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
16. NOV.
1995

Letnik 50
Štev. 46 (2833)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Stoisićeva za dvojezične napise, župana proti!

Manjšinska glasnica Terezija Stoisić je v odprtem pismu županom Celovca, Beljaka in Velikovca, Guggenbergerju, Manzenreiterju in Blaschitzu, predlagala, naj bi mesta postavila tudi dvojezične krajevne napise. S tem bi sledila »čudovitemu zgledu« drugih mest v dvojezičnih regijah Evrope. Izrecno je poudarila, da se pri svojem predlogu ne opira na pravne obveznosti do koroških Slovencev, ampak da ji gre za v prihodnost usmerjeno znamenje odprtosti in za pot, ki so jo mnoga evropska

mesta prepoznala za pravilno.

Teh tabel seveda ne bo. Celovški župan Guggenberger je za Slovenski vestnik sicer zelo vljudno, a jasno dejal, da je to izredno politično in zelo zelo občutljivo vprašanje, o katerem niti sam ne more odločiti. Sploh pa ne obstajajo niti pravna, kaj šele kaka druga merila in osnove, ki bi določala, da je za Celovec treba postaviti dvojezične krajevne napise. Poleg tega pa da je Celovec že dolgo priznan kot evropsko mesto, ki ima žive in kulturne stike s

številnimi evropskimi mesti.

Velikovški župan Blaschitz je bil precej bolj trd. Izjavil je, da v Velikovcu ne bo dvojezičnega napisa, čeprav pristojni mestni svet o tem še ni odločil. Nadalje je menil, da predlog Stoisićeve ni »čudovit zgled« in svoje stališče utemeljil s potrebo po »preventivnih ukrepih, če nočemo, da bojo dvojezične table ponovno zbudile emocije«. Župan je s tem namignil na leto 1972, ko »smo v velikovškem okraju imeli zelo zelo napeto situacijo«. *Franc Wakounig*

Nagrajenca dežele Lipuš in Oswald

Po daljših razpravah, v končni sklep pa je posegla deželna vlada, bosta kar dva pisatelja dobila deželno kulturno nagrado '95. To sta Florijan Lipuš in Helmut Scharf. Sošvet za kulturo se je odločil za Lipuša pred Scharfom, a deželna vlada je, da bi se izognila morebitnim polemikam, nagrado delila in jo dodelila tudi slednjemu. Oba pisatelja sodita med najbolj ugledna, in zelo različna peresa na Koroškem in v Avstriji. Priznavalni nagradi bosta dobila univ. prof. Heinz-Dieter Pohl in arhitekt Günther Domenig. Med dobitniki pospeševalnih nagrad je tudi pesnik Jani Oswald (književnost), ostale nagrade pa dobijo Josef Dabernig (likovna umetnost), Volker Morelli (glasba) in dr. Christian Wieser (znanost).

Integracija po občinah?

Ana Blatnikova, predsednica Delovne skupnosti »Avstrijske narodnosti v SPÖ« je napovedala za naslednje občinske volitve vključitev slovenskih mandatarjev na listah SPÖ na voljiva mesta, na naslednjih deželnozborskih volitvah pa naj bi imel/a slovenski/a zastopnik/ca zagotovljen sedež v deželnem zboru.

Glede Smollejeve kandidature pa Blatnikova meni, da je ta pot integracije sicer pravilna, Smolle pa je političen avanturist. Kako bo konservativni del Slovencev volil LiF, je nerazumljivo, ker se ta stranka zavzema za ukinitve financiranja zasebnih šol (Mohorjeva lj. šola!) in je poleg drugega tudi proti verouku v šolah. Smolle da bo moral slej ko prej priznati svojo barvo tudi v LiF.

Platforma za čistilne naprave

V torek so predstavniki krajevnih trinajstih iniciativ, ki so se povezale v deželno platformo za krajevno čiščenje odpadkov seznanili javnost o svojih načrtih. Zastopniki so odločno odklonili odredbo deželne vlade o ponikanju (Versickerungserlass). V primeru, da te odredbe ne bodo razveljavili so napovedali demonstracije in pritožbo na vrhovno sodišče. Ugotovili so, da velekanalizacije podpirajo predvsem velike stranke in gradbeni lobiji ter načrtovalci. Na osnovi raznih študij in izkušenj v drugih avstrijskih deželah o krajevnih rastlinskih čistilnih napravah so predstavniki iniciativ izračunali, da so stroški za take naprave znatno nižji, vrhu tega pa je čiščenje okolju primernejše, ker očiščena ostane voda v kraju samem. Poleg tega so male naprave povsod tam, kjer so možne (ne nasprotujejo pa velikim kanalom v mestih), bolj prilagodljive in ekonomične kot pa centralni podeželski kanali. Več prihodnjč. *m. š.*

Zveza slovenskih žena je tudi letos priredila seminar na aktualno temo. V letu strpnosti ali tolerance so se ženske ukvarjale z vsemi mogočimi oblikami nestrpnosti začevši v družini in v širši družbi. Okoli 60 jih je bilo na seminarju, zanimanje raste iz leta v leto. Več na strani 4.

Prvi korak do miru

Po kopičenju vojaštva in orožja v preteklem tednu na področju razmejnitvene črte v vzhodni Slavoniji, ko je že vse kazalo, da se bo začela nova bliskovita vojna za t. i. osvoboditev oz. povrnitev tega sremsko-baranjskega področja v Hrvaško, so Združene države na Hrvaško in Srbijo izvedle dodaten pritisk za podpis sporazuma o mirni razrešitvi problema. Hrvaški poglavar Tudjman sicer za novo leto še ne bo nazdravljaval s šampanjcem v Vukovarju, kot je napovedal, vendar spopada tudi ne bo. Slobodan Milošević je iz Daytona pozval svoje slavonske Srbe, naj podpišejo sporazum o mirni reintegraciji v Hrvaško, za to gesto pa

je bil takoj nagrajen z delnim zrahljanjem gospodarskega embarga proti svoji državi. Kot kaže, Beograjčanov letošnjo zimo vsaj ne bo tako zeblo, ker bodo dobili odrejeno količino mazuta in zemeljskega plina iz tujine.

Sporazum si sicer vsaka stran razlaga po svoje. V vseh 14 točkah je zelo ohlajen. Za Hrvaško je dokončen in po dveh prehodnih letih naj bi po nadzorovanju mednarodnih sil vzhodna Slavonija prišla pod njeno oblast, Srbi pa si ga razlagajo tako, da se bo po dveh letih o tem odločalo z referendumom.

Po zelo optimističnih napovedih, da bo po tem sporazum v nekako tednu dni podpisan tudi spo-

razum za Bosno in Hercegovino, pa iz Daytonu prihajajo manj vzpodbudne novice. Pogajalci vseh treh sprtih strani imajo preveč zadržkov ob problemu ozemeljske razdelitve, tako da o novi ustavni ureditvi sploh še ne razpravljajo. Pravi šok pa je povzročila tudi novica iz Haaga, da je mednarodno sodišče za vojne zločine vložilo obtožnico tudi proti šestim hercegovskim Hrvatom, nekateri od njih so celo visoki funkcionarji Tudjmanove stranke HDZ. Zagrešili naj bi zločine proti bosanskim muslimanom v vojni pred dvema letoma. Iz uradnega Zagreba doslej o tem ni bilo reakcije. *J. R.*

Ob 50. obletnici osvoboditve

Osvobodilni komitej
Slovenske
prosvetne
zveze
Slovenske
narodne
in slovenske
mednarodne
antifasistične
pesmi

Od Jadrana

Doklinalna
skupina
Lipa
Velikovec

Mešani pesniški zbor
Podjuna
Dübeck

Meški
pesniški zbor:
Foltej
Hartman
Dübeck

Zarja
Tschelje

Tabac
Online/Text

Franc
Zgonik
Branik

Ures
Prevalje

Nedelja
26. november
14.30

Neue Burg
Velikovec
Völkermarkt

Predčasne državnozbornske volitve se razlikujejo od prejšnjih rednih. Ljudska stranka se je odločila za volitve očitno zato, ker je pripravljena stopiti v koalicio s svobodnjaki, kajti malo verjetno je, da bi socialdemokrati izgubili položaj najmočnejše stranke v parlamentu, in zaradi tega bi preostala le še kombinacija ljudska stranka in svobodnjaki najbrž ne osebno z udeležbo Haiderja v koaliciji, temveč s svobodnjaškimi strokovnjaki v vladi.

Zato je ključno vprašanje tokratnih volitev, ali bodo ljudska stranka in svobodnjaki skupaj dosegli nad 50 odstotkov glasov. V tem primeru je treba računati z koalicio (v kakršnikoli obliki že) teh dveh strank.

Kolikor bi socialdemokrati, Zeleni in Liberalni forum dosegli skupaj nad 50 odstotkov glasov, pa so odprte različne variante možnih koalicij.

Na izbiri sta torej ti dve politični opciji. Za njima stoji tudi dva zelo različna koncepta reševanja finančnih in proračunskih problemov naše države. Medtem ko socialdemokrati zagovarjajo kolikortoliko socialno izravnanje in pravično varčevanje pri državnih izdatkih, ljudska stranka želi zategniti pas socialno šibkim slojem.

Iz vidika slovenske narodne skupnosti na Koroškem je jasno, da se bodo njeni pripadniki pri volitvah odločili po svojih idejnopolitičnih prepričanjih in socialnih interesih. V tem smislu bodo volili podobno kot pripadniki večine. Seveda bo imel pri tem pomembno vlogo tudi odnos strank do reševanja sožitja, najbrž pa ne odločilne. To pa tudi zaradi tega, ker gre pri teh volitvah za osnovno orientacijo nadaljnega razvoja Avstrije.

Iz vidika ZSO je jasno, da v prvi vrsti podpiramo socialdemokrate in Zelene, ker njuna programa v večji meri ustrežata socialni in družbeno napredni usmeritvi naše države, ki vključuje tudi konstruktivno reševanje sožitja.

Kot demokrati pa seveda tudi upoštevamo, da bo marsikateri pripadnik slovenske

KOMENTAR

Piše dr. Marjan Sturm

manjšine podprl tudi ljudsko stranko ali Liberalni forum, kak glas pa bo zašel tudi k svobodnjakom. Prav v tem namreč pride do izraza pluralizem političnih mnenj znotraj manjšine.

Enotna lista je po dolgem iskanju našla novo zatočišče pri Liberalnem forumu. To je vsekakor legitimno, čeprav pa ne preveč verodostojno. Toda

Križ s križi

(V. Polanišek)

o tem bodo odločali volilci.

Odločitev Enotne liste, ki je bila sprejeta v zelo ozkem krogu vodilnih funkcionarjev, je razburkala duhove, predvsem znotraj liste same. Predvsem katoliški krogi imajo določene probleme s programom Liberalnega foruma v zvezi njegovega odnosa do katoliške cerkve. Zato je tudi jasno, da ga marsikateri član ali volilec Enotne liste prav iz teh (ideoloških) razlogov ne bo podprl. Nekateri drugi, katerim pa je pri srcu prav ta program, ga ne bodo podprli zaradi kandidature Karla Smolleja.

Toda tudi to ni tako pomembno, kajti Liberalni forum bo dobil svoje glasove v večjih mestnih centrih, kjer je glavni volilni potencial te stranke. Tam naj bi mu koristil sloves, da je naklonjen manjšinam.

Dejstvo, da je Liberalni forum sprejel kandidature Karla Smolleja, kaže, da se javno mnenje v Avstriji spreminja v

korist manjšinam. Glede na javnomnenjske raziskave, Smolle sicer nima dosti možnosti, da bi prišel v parlament, kljub temu pa njegovo kandidature ocenjujem pozitivno. Prvič: Enotna lista s tem korakom potrjuje tezo ZSO, da manjšina ne more biti politično enotna. Drugič: tudi manjšina izvaja demokratično načelo izbire, in tretjič: sodelovanje Enotne liste z Liberalnim forumom bo nujno povzročilo politično diferenciacijo znotraj slovenskega katoliškega tabora. Enotna lista sicer pravi, da ima v Liberalnem forumu avtonomijo v manjšinskem vprašanju, v družbenopolitičnih vprašanjih in predvsem v vprašanjih odnosa Liberalnega foruma do katoliške cerkve pa bo program formuliral Heide Schmidt. In Enotna lista se od njega ne bo mogla distancirati. Nadalje Enotna lista zagovarja kolektivne manjšinske pravice, bistven element filozofije Liberalnega foruma pa je individualna človekova pravica. Tu je osnova za morebitne bodoče konflikte med EL in Liberalnim forumom.

Vsekakor zanimiva konstelacija glede na dejstvo, da je Smolle odbornik Mohorjeve. Nasploh pa se je Mohorjeva izkazala, kajti nadaljnja dva uslužbenca te družbe najdemo med kandidati Liberalnega foruma.

Seveda je treba kaj reči tudi o verodostojnosti Smollejeve kandidature. Njegova srčna želja je, da bi spet prišel v avstrijski parlament. To je legitimno. Vprašanje je le, ali je legitimno poskusiti doseči poslansko mesto pri različnih strankah, ne glede na njihovo politično orientacijo, nato pa kritizirati vse tiste, ki mu poslanskega mesta niso ponudile, in to z argumentom, da so manjšinam nenaklonjene. To z moralo in načeli nima kaj opraviti. Toda, kot rečeno, o verodostojnosti bodo odločali volilci.

ZSO ostaja pri svoji orientaciji, podprli bomo socialdemokrate in Zelene, ker gre za napredno demokratično opcijo nadaljnega družbenega razvoja v Avstriji. ■

Slovenija predseduje DS Alpe-Jadran

Maribor, druga slovenska prestolica, bo prihodnji teden, 21. in 22. novembra gostil predsednike in šefe vlad osemnajstih članic delovne skupnosti Alpe-Jadran. Delovna skupnost je po razpadu Jugoslavije in po osamosvojitvi nekaterih članic dobesedno zabredla v ekstenzno krizo, kajti iz pokrajina in dežel so postale suverene države. S tem pa se je bistveno

spremenila politična pogovorna in izvedbena raven posameznih članic. Kljub krizi pa so bili operativni stiki med članicami vseskozi v redu, tako da je nastala skupna publikacija, ki jo bojo predstavili v Mariboru. V njej bojo težiščno obdelane tematike kot so gospodarstvo, okolje, kultura, zdravstvo in znanost.

W. F.

Se bo pri dvojezičnih napisih kaj premaknilo?

Ustavnopravno določilo je 7. člen točka 3 Avstrijske državne pogodbe iz leta 1955. V izvedbi tega določila določa paragraf 12 odst. 1 Zakona o narodnostnih skupnostih, da je treba na teritorialnem območju, oziroma v tistih občinah, ki so navedene v uredbi zvezne vlade iz leta 1977, označbe in napise topografske narave, ki jih nameščajo zveza, dežela, občine in druge javnopravne skupnosti ali zavodi, sestaviti v nemškem jeziku in v jeziku narodne skupnosti. Po tej zakonodaji so to območja (oziroma občine) kjer živi 25% pripadnikov slovenske narodne skupnosti. Dr. Marija Novak-Trampusch iz Biroja za narodno skupnost pri dež. vladi: »Za napise na krajevnih tablah je nesporno, da so to topografski napisi in to vprašanje je že – sicer še ne v vseh občinah – načelno rešeno.

Manjka volje

Znano je, da Zakon o narodnostnih skupnostih in njen izvedbeni

zakon o namestitvi dvojezičnih napisov še ni docela uresničen. Nekatero občinske uprave ga enostavno ne upoštevajo, na primer v nekdanji občini Slovenji Plajberk (po občinski reformi leta 1973 pri občini Borovlje). Borovljski župan dr. H. Krainer je v razgovoru dejal »da ne nasprotuje dvojezičnim krajevnim napisom.« Ni pa pripravljen po svoji volji ukrepati, temveč samo na osnovi širokega konsenza. Dejal je, da je predlagal dvojezičen napis na obnovljeni šoli v Slovenjem Plajberku. O namestitvi dvojezičnih napisov že dalj časa teče debata, ki jo previdno vodi tudi predstavnik Volilne skupnosti mag. Peter Waldhauser.

Zagotovo pa je stvar dvojezičnih napisov tudi notranje slovenska, oziroma programska točka obeh osrednjih organizacij. Prav iz njih pa, razen tihe podpore nekaterim samoiniciativam, v zadnjih letih ni kaj slišati.

m. š.

KOROŠKI PRORAČUN ZA LETO 1996

Med optimizmom in skrbmi

Drugače kot na zvezni ravni, kjer sta se koalicijski stranki razšli zaradi denarja v skupnem gospodinjstvu, v zadevi proračuna na Koroškem vlada soglasje med socialisti in ljudsko stranko. Svobodnjaki pa menijo, da je dežela na beraški palici. Po njihovem mnenju bi bilo treba odpraviti pragmatizacijo, sploh pa da je deželni finančni referent Zernatto premalo varčeval. Zato da bojo proračun odklonili.

Proračun za leto 1996, ki ga je v tork deželnemu zboru

predložil finančni referent, deželni glavar Zernatto, znaša 22,5 milijarde šilingov. Od tega je predvidenih dohodkov 19,6, izdatkov pa 22,5 milijarde šilingov. Preliminirani primanjkljaj znaša 2,9 milijarde, neto zadolžitev pa 1,98 milijarde. Vsak Korošec je teoretično zadolžen z 22.385,31 šilingi. Zernatto hoče neto-zadolžitev dežele do leta 1999 znižati na milijardo šilingov. Kot glavna cilja deželne proračunske politike v prihodnjih letih sta po njegovem pre-

pričanju na eni strani znižanje zadolžitve dežele, na drugi strani pa ohranitev življenjskega standarda in okvirnih pogojev za avstrijsko gospodarstvo.

S tem bi srednjeročno dosegli tudi normo maastrichtskih kriterijev, seveda pa to zveznih dežel ne sme preveč bremeniti. Konsolidacija deželne proračuna pa ne bo lahka stvar, kajti škarje med dobrimi pokazatelji v izvozu in med slabim razvojem na področju turizma in gradbenega gospodarstva so vse večje. F. W.

Rešitev za IPH?

Novo upanje za podjetje pohištva IPH v Žitari vasi: generalni konzul R Slovenije Jože Jeraj je včeraj na novinarski konferenci v Celovcu povedal, da je Slovenija pretekli tork v Ljubljani na sestanku vseh pristojnih za reševanje mešanega podjetja, ki je tik pred razprodajo, ponudila pomoč v višini šest do sedem milijonov šilingov pod pogo-

jem, da bodo enako vsoto vložili tudi koroški partnerji, konkretno Zveza-Bank in Slovenska gospodarska zveza. Kot je znano, je približno 14 milijonov šilingov potrebnih za ponovni zagon IPH. Slovenska gospodarska zveza na Koroškem pa je že izdelala sanacijski načrt za nadaljnje obratovanje podjetja, ki je v večinski lasti Slovenije.

POGOVOR S TEREZIO STOISIĆ

»Več korajže do človečnosti ...«

Gospa Stoisić, kaj rečete na očitke gospoda Smolleja, da privatizirate manjšinsko politiko?

Ob Smollejevi izjavi, da sem privatizirala manjšinsko politiko, sem bila zelo začudena. Temu očitku lahko dodam samo tole: če misli, da je ustanovitev dvojezične gimnazije v Zgornji Borti, ki je pravzaprav trijezična, če misli, da je priznanje Romov kot etnične skupine, ustanovitev njihovega sosveta, ustanovitev dvojezične trgovske akademije v Celovcu itn. moja zasebna zadeva, naj pa tako misli. Zame pa je odločilno, kljub absurdnim očitkom, da se je pozicija etničnih skupnosti v Avstriji nasploh v zadnjih letih v javnosti bistveno spremenila. Spremenila zato, ker so bili v najbližji preteklosti prvič opravljeni fizični napadi na člane manjšin. Bombe so nova kvaliteta izziva za sožitje v Avstriji, ki od vseh zahteva veliko tankočutnosti in občutljivosti. In prav zaradi tega niso dosegli, kar so hoteli, namreč, razdvojitvi etnične skupine ter zabiti klin med manjšine in večino.

Ostaniva še pri gospodu Smolleju, ki je napovedal, da bo njegova manjšinska politika politika pozitivne diskriminacije. Kaj rečete k temu?

»Ta gospod je nasploh nekako čuden«

Ta gospod je nasploh nekako čuden. Da je tedaj izstopil iz stranke Zelenih, je bil bistven programski vzrok, saj je v državnem zboru podprl manjšinski šolski zakon za Koroško – proti intencijam tistih, ki so ta manjšinski mandat oziroma manjšinsko politiko Zelenih podprli. On sam je bil izločen, ker je delal proti interesom manjšin!

Ko sem leta 1990 postala poslanka v državnem zboru, je bilo precej zadev, pri katerih sem svoje delo lahko navezala na delo Karla Smolleja in zara-

V predvolilnem obdobju objavljamo pogovor s poslanko Zelenih za manjšinska vprašanja Terezijo Stoisić. Tekel je o kandidaturi Karla Smolleja, o volitvah nasploh, o problemih v zvezi z Evropsko unijo, o manjšinski politiki in ...

Pogovarjala se je Katja Weiss.

di tega ne morem reči kaj slabega o njem, razen omenjene programske razlike. Zato sem zelo začudena, da je začel predvolilni boj s tako napadalnimi izjavami. Njegove izjave so izraz stiske človeka, ki je v vlogi šibkejšega; ne samo proti meni, temveč tudi zato, ker za to kupčijo z liberalci (nem.: mit seiner Kandidatur, die er mit den Liberalen über den Stab gebrochen hat) nima podpore, kajti večina angažiranih občinskih svetnikov na Koroškem nima pojma in ne ve, kaj in kako.

Odkar sem v politiki, sem vedno glasno omenjala, da sem glasnica manjšin pri Zelenih, in da sodelujem z vsemi manjšinami. Kljub temu pa se ne bi nikoli upala imenovati zastopnico manjšin.

Gimnazijo v Zgornji Borti ali trgovsko akademijo v Celovcu ni ustanovil en sam funkcionar ali en glasnik manjšin, to je rezultat sodelovanja mnogih. In to je bistvena razlika.

Kaj mislite o pozitivni diskriminaciji, ki jo je omenil Smolle?

Rada bi definirala pojem pozitivne diskriminacije: to pomeni eksplicitno podporo, odpravo pomanjkanja s posebno podporo možnosti. To ni nič novega, to je manjšinska politika zadnjih let, katero pa jaz opredelujem takole: manjšino je treba vzeti v sredino družbe. Možnost za to pa mora podpirati dežela in družba. To pa ne pomeni, da za vse manjšine velja isto. Položaj dunajskih Čehov je povsem drugačen kot Sloven-

cev na Štajerskem ali Romov na Gradiščanskem. Za različne skupnosti so potrebni različni instrumenti podpore. Ob vsem tem pa bi se morala država jasno izreči za raznolikost jezikov in kultur v Avstriji. To raznolikost pa je treba vnesti v zvezno ustavo. Cilj je zavest, da avstrijsko pomeni govoriti nemško ali slovensko, biti Rom, biti madžarski Gradiščanec z evangeličansko vero itd.

Citat »Avstrija ima zgledno manjšinsko politiko«. Kaj pravite na to?

To je odvisno, s kom jo primerjaš. V primerjavi z Romunijo ima zagotovo dobro manjšinsko politiko, a če pogledaš švicarski potni list, lahko v njem bereš podatke v petih jezikih, v avstrijskem pa le nemško, francosko in angleško. Taki simboli najboljše kažejo, kakšen odnos in samoumevnost ima država do svojih jezikovnih in kulturnih manjšin. Ob takem stanju o zgledni manjšinski politiki v Avstriji res ne more biti govora. Še en primer: Avstrija še ni ratificirala Okvirne konvencije o regionalnih in manjšinskih jezikih v Svetu Evrope, in to je po mojem sramota!

Kakšna je situacija, kakšni so načrti in kaj se je že konkretnega zgodilo v Evropski uniji za manjšine?

V Evropski uniji je glede manjšinske politike standard izravnavanja, tako da lahko sodelujejo vsi.

Z vstopom v EU se je za

manjšine odprla cela vrsta možnosti, ki jih je treba izkoristiti, npr. pri koroških Slovenih zaradi njihove geopolitične lege. Manjšinci se moramo postaviti na noge in skupaj z institucijami EU izdelati projekte. Iz Bruslja nihče ne bo prinesel kakšne ideje, mi sami se moramo vključiti in iskati partnerje v drugih državah.

Imate idejo za kak projekt?

Hrvaški center za kulturo in dokumentacijo je v okviru podpornega cilja vložil projekt. Hrvatijo želijo Gradiščansko spremeniti v multikulturn center srečanja, pri tem pa je podarek na kulturi. Pri nas te možnosti še niso dovolj znane, pri tem bi morale organizacije informirati prebivalstvo. Treba bi bilo skupaj vzpostaviti neko možnost na izmenjavo informacij.

Katera so Vaša težišča v manjšinski politiki?

Na eni strani je treba znotraj Avstrije dvigniti zavest o visoki vrednosti večkulturnosti in večjezičnosti, na drugi strani pa je nujno potreben nov zakon za vse manjšine in avtohtone skupnosti v Avstriji. Zakon o narodnostnih skupnostih iz leta 1976 ni več ustrezen.

V moji manjšinski politiki si vedno rečem: to kar je dobro za manjšine, je dobro tudi za vso Avstrijo! V vseh je treba zbuditi zavest, da to, kar storimo za manjšine, storimo za nas vse. To velja tako za manjšinski, kakor tudi za šolski zakon in to velja tudi za medije, v katerih so v naslednjih letih potrebni povsem novi impulzi. Sprašujem se npr., zakaj v teletekstu ORF ni kakih 50 strani v jezikih manjšin? Za to niso potrebni zakoni, potrebna pa je iniciativa. To so drobne stvari, ki pa imajo veliko simbolično vrednost, povrh tega pa so pomembne za nadaljnji razvoj jezika.

Kako ocenjujete funkcijo in delovanje sosveta?

Mislím, da je sosvet zelo pomemben forum, mislim pa tudi, da so njegove sedanje možnosti nezadovoljive. Sosvet se je dobro uveljavil v skupni komunikaciji znotraj različnih skupnosti in organizacij. Dvigniti pa je treba njegov pomen in organizacije manjšin bolj vključiti v delo. Sosvet ne sme biti instrument raznih strank, temveč nosilec interesov etničnih skupin, zaradi tega morajo biti njegovi sklepi obveznost.

Pred nekaj dnevi ste v avstrijskem časopisu rekli »Več korajže do človečnosti« (Mehr Mut zur Menschlichkeit). Kakšen je pomen tega gesla?

To je moje geslo v predvolilnem boju. Avstrijska politika je v zadnjih letih povzročila polarizacijo in zaostritev negativnega vzdušja do tujcev tja do kršitev človekovih pravic. Avstrija ima tudi najbolj restriktiven zakon o azilu v vsej Evropi. In zato pozivam na več poguma do človečnosti.

Kaj si mislite, ko opazujete koncentracijo na ženske in ženske teme v predvolilnem boju?

Da imajo ženske v politiki končno tudi kaj reči, je že skrajni čas. Pomembnost koncentracije na ženske ni samo zaradi ženskih politikaric, temveč zaradi nevarnosti konzervativnih in tudi reakcionarnih trendov, kot npr. v modelu tretje republike. Podoba ženske je v tej desničarski politiki ženska pred 100 leti. V njej ni vprašanja o enakopravnosti.

Zeleni smo v državnem zboru predlagali model, kako bi diskusijo o kvoti žensk končali. In sicer naj bi bila javna podpo-

»Ker imam v politiki še dovolj ciljev, bom v njej ostala«

ra za stranke odvisna od odstotka žensk v njih. Reakcija bi bila takojšnja.

Ko ste vstopili v politiko, ste imeli določene cilje, predstave, upanja, koliko so se ti spremenili, ste razočarani, zadovoljni? Kaj se je spremenilo?

V politiki še nisem brez iluzij, ker sem po mojem mnenju precej dosegla in uspešno delala. Začela sem leta 1990 in mislim, da imam v avstrijski politiki trdno mesto, ker se zavzemam za vsebine in ker sem verodostojna, na tem pa gradim tudi svojo politiko. Ker imam v politiki še dovolj ciljev, bom v njej ostala.

Hvala za pogovor!

3. SEMINAR ZVEZE SLOVENSKIH ŽENA

Zahtevati toleranco in biti toleranten / tolerantna

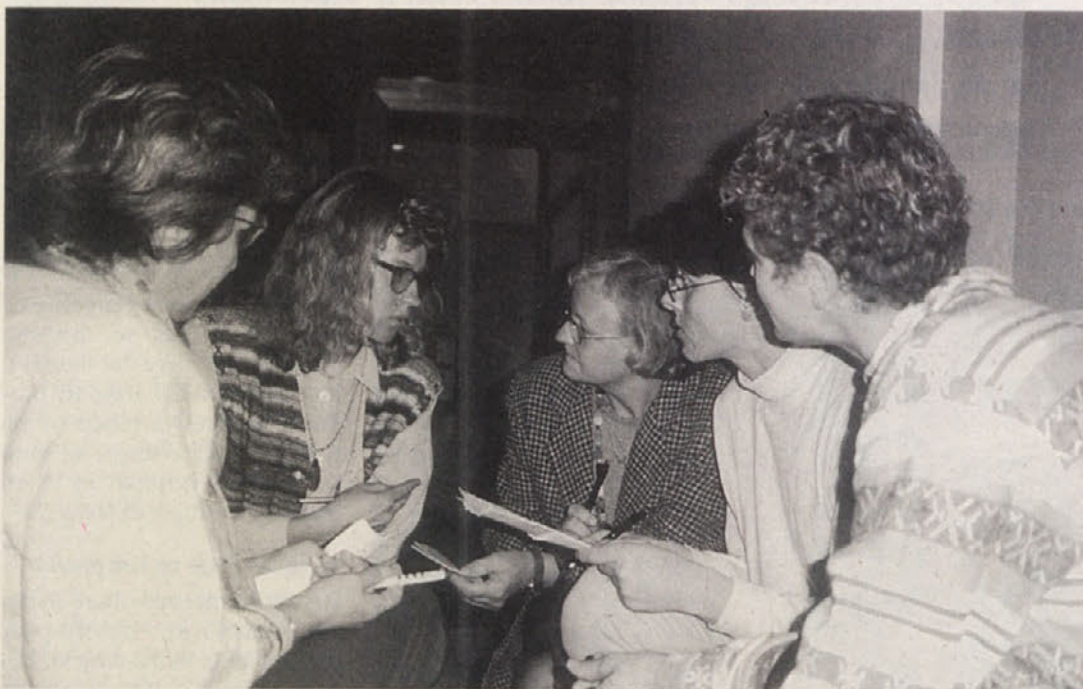
Človekove pravice in pravica do drugačnosti

Kaj je bolj primerne v letu tolerance za osrednjo tematiko seminarja kot toleranca oz. strpnost? Ne le primerno, pravzaprav obvezno je to področje. Skoraj 60 Korošic je bilo letos tri dni v Bernardinu (Portorož). Izreden odziv na seminarje Zveze slovenskih žena dokazuje potrebo po tovrstnih srečanjih, posebej pa še voljo žensk, da se tudi same ukvarjajo z vprašanji in izzivi današnjega časa. »Tudi s tem srečanjem Slovenke, združene v Zvezi slovenskih žena, želijo izboljšati medsebojne odnose, poglobiti vednost o bogastvu v različnosti in odkrivati njene prednosti. Hočejo se usposobiti za dejavno vključevanje v tako imenovano odprto družbo, v kateri bodo vsem ljudem zagotovljene enake možnosti ob njihovi različnosti. Hočejo vstopati v prostor, kjer se odloča o pravnih in političnih spremembah, ki bodo ljudi obvarovale pred sleherno diskriminacijo. Hočejo, ne nazadnje najti pot do sebe in prek sebe in samospoštovanja do drugih in drugačnih.«

Prof. Katarina Lavš

Prof. Katarina Lavš, ki so jo udeležence prisrčno pozdravile kot svojo že »staro« znanico in prijateljico, je za uvod pripravila razmišljanje o človeku v današnjem svetu, o njegovi vlogi in odgovornosti kot posameznik in kot družbeno bitje. Tehnično-znanstveni napredek še dolgo ne pomeni napredka v humanističnem smislu, tu je delo težje in veliko bolj odvisno od pripravljenosti posameznika/ce, da se zavestno sooča z družbo in predvsem s samim seboj. Ena in ena in ena je več kot tri, pravi Lavševa. Ekološki problemi drugih delov sveta so nam le navidezno oddaljeni, planet Zemlja postaja nekoliko

Živahna obravnava po delovnih skupinah

večje dvorišče in če smrdi na enem koncu, se ne bomo mogli skriti na drugo dvorišče: samo eno imamo, majčkeno je, okroglo in ranljivo.

Eno velikih in pomembnih poglavij obravnavanja drugačnih je naš odnos do telesno ali duševno prizadetih, do ljudi s posebnimi potrebami. O tem je govorila prof. dr. Stanka Kranjc Simoneti. Presenetljivo je, kako zelo lahko družina z »drugačnim« članom živi polno in dostikrat bogato notranje življenje. V domovih za prizadete pa so odvisni tudi od civilistov, od pripravljenosti za akceptiranje t. i. »normalnih« in društva za rehabilitacijo pomagajo tudi okolici, da normalneje sprejemajo prizadete.

Dr. Vlado Mihelj

Predavanje dr. Vlada Mihelja, psihologa in publicista, je imelo naslov »V manjšini – takšni ali drugačni«. Je sploh kdo, ki bi bil brez predsodkov? Kje so vzroki za nestrpnost? Izkazuje se, da so predsodki predvsem dokaz lastnega strahu – in

presenetljivo – strahu pred užitki. Tujec jih vzbuja v podzavesti oz. spominja na užitke, ki si jih želimo, a jih potlačimo zaradi družbenih »norm« in življenja in tipično je, da se civilizacija odpoveduje užitku. Predsodek pomeni strah oz. nevarnost za identiteto, za zaprt družben krog. V družbenem življenju se je treba strpnosti NAUČITI, ni je mogoče predpisati. Kaj je strpnost, je dr. Mihelj strnil v formulo: zorenje in dogovarjanje.

Zanimiva je definicija skupnosti in družbe: skupnost je bolj ali manj zaprt krog ljudi, družba pa omogoča prehodnost meja med različnimi krogi. Vredno razmišljanja posebno pri nas na Koroškem, ko smo tolikokrat skupnost in tako malo družba! Kaj je manjšina? (Ne samo narodna, da se razumemo.) Manjšina je glede na večino v podrejenem položaju. Manjšina simbolizira tujost. »Ne moreš pričakovati, da se bo kar cela Evropa naučila slovensko, ko gre za toleranco,« pravi dr. Mihelj, »pričakujemo pa, da se bo sosed naučil jezika sosed.«

O konferenci v Pekingu

O ženski konferenci v Pekingu je poročala Sonja Lokar, parlamentarka v Sloveniji. Prenekatera je rekla, da je končno izvedela, o čem se je zares govorilo na tej konferenci, saj iz dnevnega časopisja ni bilo kaj prida razbrati. Lokarjeva je najprej naštetela nekaj najočitnejših načinov diskriminiranja žensk po vsem svetu in ni je države, ki bi se lahko pohvalila s popolno enakopravnostjo spolov. Zanimiv je bil zgodovinski oris ženskega vprašanja in pa dejstvo, da so ženske v zgodnjem veku poznale naravno urejanje družine in da niso imele takih množic otrok, kot jim je

projektom, naj dobijo ženske neposredno. Najvažnejša ugotovitev ter potrditev te konference: če se ne bo na svetovni ravni dvignil status ženske (pri tem je vključen tako ekonomski kot izobraževalni in emancipatorični aspekt), bo šlo človeštvo rakovo pot. To je grozljivo dejstvo, ki ga ne morejo zanikati niti najbolj zagrizeni nasprotniki ženskih pravic.

Hudo je, kadar so ženskam vzete pravice iz tradicionalnih razlogov, zato je bila ugotovitev te konference predvsem ta: ko gre za izbiro med tradicijo in človekovimi pravicami žensk, je treba spremeniti tradicije. In kot vedno sta bili največja ovira pri sprejemanju teh določil katoliška cerkev in islam...

Lokarjeva je tudi poudarila pravzaprav izreden uspeh slovenske delegacije, ki je nehote postala govornica za ženske tudi večine dežel v prehodu. Razlog za to je sicer deprimirajoč: zaradi političnih konstelacij v teh državah si ženske ne upajo z besedo na dan. Tako so poverile Slovenke, da se zavzemajo tudi za njihove pravice. Lokarjeva je tudi z občudovanjem pripovedovala o Avstrijki Irene Freudenschuß, ki da je z izrednim občutkom, kulturno, spretno in s smislom za humor vodila pogajanja.

Malo za oddih in seveda tudi zares pa so se ženske po skupinah ukvarjale s pojmi kot so ljubezen, moč, zabava in svoboda. Izmenjale so si misli in ideje, potem pa je vsaka skupina poročala drugim. Nekatera pa so raje razpravljale o družinskih in družbenih vlogah žensk in moških in potrdilo se je, kar lahko opazimo povsod po takih srečanjih, da so največkrat starejše in izkušene ženske zelo »progressivne«: svojim potomkam bi svetovale, naj bodo ekonomsko neodvisne, naj čakajo s poroko, dokler dobri ne spoznajo partnerja, naj ne oklevajo pri ločitvah. Zakaj se ženske tako malo oglašajo k aktualnostim v družbenem življenju? Premalo izobražene so, pa tudi zaradi klišejskega gledanja na žensko v družini (mama pospravlja, oče hodi v službo itd.)

P.S. Že res, da marsikatera nima kaj dosti šol. A tisto, kar so hotele ženske povedati, so znale tako dobro in brez strahu, da je naravnost obup, koliko političnih talentov nam gre po vodi samo zaradi predsodkov, ki jih imajo ženske do same sebe. In tu je treba najprej začeti odpravljati, vsak dan, vsako uro in povsod.

S. W.

Sonja Lokar

to kasneje predpisovala cerkev. Pekinška konferenca je potrdila tisto, o čemer so govorili že v Kopenhagnu: ženske imajo po vsem svetu pravico, da same odločajo o lastni rodosti, splav pa ne sme biti kaznivo dejanje. Neodtujljiva pravica vsake ženske in seveda univerzalna človekova pravica je odločanje o lastni seksualnosti.

Tudi dedna pravica še ni po vsem svetu enaka za moške in ženske, države udeležence so se obvezale popraviti to krivico, poleg tega so se obvezale biti aktivne v omejevanju nasilja nad ženskami; da posilstvo ne zastara; da se lahko vsaka ženska, nad katero se je zgodilo nasilje, pritoži direktno pri UNO; obveza za pomoč begunkam in šolanje begunskih otrok. Cilj je politična enakopravnost in tu je tudi Evropa šele na začetku, saj je v poprečju le malo politično aktivnih žensk; v političnih telesih naj bi do leta 2005 bila dosežena pariteta med moškimi in ženskami; denar, ki je namenjen ženskim

ŠTUDENTSKO GIBANJE

Vročá študentska jesen

Bei deiner Wahl zur ÖH-Vorsitzenden wurdest du in den Medien als erste nicht-bürgerliche Vorsitzende und als erste Frau an der Spitze der ÖH hochgejubelt. Seither sind vier Monate vergangen – was hat sich in dieser Zeit in der ÖH konkret geändert, außer daß sie sich in Österreichische HochschülerInnenenschaft (früher Hochschülerschaft, Anm. J. W.) umbenannt hat?

Diese Umbenennung in Österreichische HochschülerInnenenschaft muß erst beschlossen werden. Zur Zeit ist es nur eine interne Entscheidung im Bündnis. Wir brauchen dazu noch eine Zweidrittelmehrheit.

Verändert haben sich zum Teil strukturelle Sachen. Da wäre zuerst das Vorsitzenden-Team: der Vorsitzende wurde von den drei Vorsitzenden abgelöst, die nach Möglichkeit alles gemeinsam ausarbeiten. Weiters gibt es eine inhaltliche Autonomie der Referate. Das heißt, daß nicht die Entscheidungsträger innerhalb der Exekutive vorgeben, was die ReferentInnen zu tun haben. Es gibt natürlich einen gewissen Rahmen, den man einhalten muß.

Zum Schlagwort Feminisierung im Rahmen des allgemeinpolitischen Mandats: Karin Schneider vom KSV hat der ÖH vorgeworfen, daß Feminisierung nur ein Schlagwort geblieben ist, aber nicht wirklich umgesetzt wird. Stimmt das?

Das Schlagwort »Feminisierung der ÖH« wurde sehr häufig verwendet, überhaupt am Anfang, und auch ich habe es als eines der Ziele formuliert. Feminisierung bleibt ein Schlagwort, solange es sich darauf beschränkt, daß es die drei Vorsitzenden gibt. Das heißt, wenn eine Frau Politik macht, dann ist es nicht automatisch Frauenpolitik, also Politik für Frauen. Worauf intern noch geachtet wird, ist, daß die Quote innerhalb der Referate (50% Frauen) eingehalten wird. Oder daß Frauenprojekte besonders gefördert werden: es gibt einen internen Beschluß, daß 30% jedes Referatbudgets für Frauenprojekte verwendet werden.

Noch zum allgemeinpolitischen Mandat: in der Koalition sind sechs verschiedene Fraktionen vom KSV bis zu den Liberalen vereint: ist es überhaupt möglich, in so einer bunten Koalition über das Studentische hinaus Politik zu machen?

Es hat bisher keine Probleme gegeben. Und wenn es unter-

17. oktobra je bila v Avstriji največja študentska demonstracija zadnjih let. Protesti so bili v skoraj vseh univerzitetnih mestih, največji pa je bil na Dunaju, kjer se je zbralo okrog 10.000 študentk in študentov.

Izrazili so svoje ogorčenje nad mačehovstvom, ki se vedno bolj kaže v načinu izobraževalne politike avstrijske vlade. Namesto temeljite reforme celotnega izobraževalnega sistema, v katerem bi bil dostop do izobrazbe mogoč (tudi finančno) za vsakogar, gre razvoj prav v nasprotno smer, in sicer proti izobraževalnemu momopolu za premožne.

Prejšnje vodstvo Visokošolske zveze (ÖH), ki je bilo blizu ÖVP, se je v glavnem zadovoljevalo z reakcijami na sklenjene poslabševalne ukrepe in z gnilimi kompromisi. To naj bi se zdaj spremenilo.

Z začetkom julija je namreč vodstvo ÖH prevzela levo-liberalna koalicija šestih strank na čelu s tremi predsednicami: gradišćansko Hrvatice Agnes Berlakovich (VSSÖ), Michaelo Sivich (GRAS) in Grkinjo Mario Vassilakou (GRAS). Od šestih koalicijskih strank tri sestavljajo eksekutivo (Verband Sozialistischer StudentInnen Österreichs (VSSÖ), Grüne und Alternative StudentInnen

(GRAS) ter Kunst und Politik (KuPo)), tri pa sicer aktivno ne sodelujejo, vendar podpirajo vladajočo koalicijo (Liberales StudentInnenforum (LSF), Fachschaftslisten Österreichs (FLÖ) in Kommunistischer StudentInnen Verband (KSV)).

S tem je prvič v zgodovini ÖH na njenem krmilu levica in konzervativna AG (Aktionsgemeinschaft), sicer še vedno najmočnejša frakcija, se mora zadovoljiti z opozicijsko vlogo.

Študentske proteste proti varčevalni politiki smo vzeli za povod, da smo predsednico ÖH Agnes Berlakovich zaprosili za intervju. Z njo se je pogovarjal Joži Wutti.

große Steuerreform gegeben, wodurch der Staat jährlich auf 50 Milliarden verzichtet.

Welche Perspektiven gibt es für die ÖH, weiterzumachen bzw. weitere Proteste durchzuführen?

Was wir auf jeden Fall tun müssen, ist inhaltliche Forderungen zu entwickeln, nicht nur – wie es bisher teilweise der Fall gewesen ist – gegen Bestehendes zu demonstrieren. Ich meine, es ist ganz klar, daß wir nicht sagen können, O. K., jetzt haben wir am 17. Oktober demonstriert, das war's, jetzt fängt wieder das Tagesgeschehen an.

Es gibt natürlich Möglichkeiten, daß man selber Forderungen stellt und das werden wir auch tun.

Und wo liegen die Schwerpunkte?

Sicherheitspolitik, soziale Absicherung, AusländerInnengesetzgebung, gesamte Umverteilungsdiskussion. Weiters im Bereich Kulturpolitik, Frauenpolitik.

Es gibt nun zum ersten Mal die Möglichkeit, daß Haider an der Regierung beteiligt wird. Was würde das für die ÖH bedeuten?

Ich will gar nicht daran denken. Es gibt da mehrere Ebenen, die man unterscheiden muß. Das erste ist: was würde das für die Studierenden bedeuten – eine Einschränkung der sozialen Absicherung, Studiengebühren usw.; wie es bei den ausländischen Studierenden ausschaue würde, ist klar. Ich meine, das hätte ziemlich schwerwiegende Auswirkungen auf die Studierenden und auch auf die ÖH.

Zum Abschluß noch ein anderes Thema zum Bereich des allgemeinpolitischen Mandats: Julian Jäger vom VSSÖ hat in der »uni libre« geschrieben, daß die ÖH auch Sprachrohr für Randgruppen sein will. Eine Randgruppe sind ethnische Minderheiten. Du selber bist burgenländische Kroatin. Kannst du dir irgendeine konkrete Zusammenarbeit mit Minderheitenorganisationen vorstellen?

Ziel muß es sein, daß die ÖH eine inhaltliche Plattform wird, wo es eine Zusammenarbeit mit anderen Initiativen und Gruppierungen gibt. Da ist es besonders wichtig, daß man auch mit Minderheiteninitiativen zusammenarbeitet. Der erste Schritt – nach dem Wahlkampf eingeschlafen – war die Plattform gegen Rechts-Extremismus an den Universitäten. Wobei es für mich wichtig ist bei dieser Zusammenarbeit, die sicher intensiviert gehört, daß nicht die ÖH vorgibt und sagt: jetzt kommt und macht mit.

Danke für das Gespräch.

Feminisierung der ÖH

schiedliche Ansätze gibt, die muß man halt im Vorfeld ausdiskutieren, was bisher noch immer gelungen ist.

Im Koalitionsrat gibt es sechs Fraktionen, in der Exekutive sind es nur drei. Wie gestaltet sich die Mitarbeit der restlichen drei?

Es gibt nur wenige, die als SachbearbeiterInnen oder bei Projekten mitarbeiten, ansonsten dulden sie die Arbeit der Exekutive.

Gibt es diese internen Querelen, oder funktioniert die Koalition?

Es ist ganz klar: wenn ein Bündnis aus mehreren Fraktionen besteht, dann gibt es eben unterschiedliche Ansätze, unterschiedliche Meinungen. Und ich finde es auch gut, daß nicht alles so homogen ist. Weil es ist ja auch produktiv, wenn du mit Leuten unterschiedlicher Ideologien zu tun hast, das fördert natürlich nur die Arbeit intern.

Du hast auch Erfahrung von der Koalition mit der AG; wenn du die beiden Koalitionen vergleichst – wo sind die Unterschiede und ist die Arbeit der jetzigen Koalition besser, als die Zusammenarbeit mit der AG?

Ja, eigentlich schon. Also das, was wir mit der AG hatten, war keine wirkliche Koalition, denn wir hätten keinerlei interne Entscheidungsträger. Und ein Bündnis zwischen zwei Fraktionen verleitet sehr oft dazu, sich alles auszupackeln, du kriegst das, ich kriege das. So etwas ist in einem breiteren Bündnis natürlich nicht möglich. Und ich bin froh darüber.

Die AG ist jetzt stärkste Op-

positionspartei und als solche versucht sie die Arbeit der ÖH zu blockieren. Sie wirft euch ja vor, daß ihr studentische Angelegenheiten wie Service, soziale Absicherung oder Studienpläne vernachlässigt. Inwieweit stimmt dieser Vorwurf?

Es stimmt absolut nicht. Im Bereich Service hat sich nichts verschlechtert. Service besteht zu einem großen Teil aus Beratungstätigkeit, Broschüren usw., wovon nur ein geringer

teil, auf denen sie die StudentInnen aufriefen, nicht teil zu nehmen.

Doch ihr Ziel haben sie nicht erreicht. Es war immerhin die größte Demo, die es in den letzten Jahren gegeben hat.

Es hat außer der AG auch sonst Kritik an dieser Demo gegeben, daß sie eigentlich nicht sinnvoll war, weil es sowieso keine funktionierende Regierung gab und auch kein fixes Sparpaket.

Agnes Berlakovich, predsednica Avstrijske visokošolske zveze

Teil am Zentralaushuß selber gemacht wird. Die meiste Arbeit in diesem Bereich machen ja die sogenannten unteren Ebenen, das sind Studienrichtungsververtretungen, Fakultätsvertretungen und Hauptausschüsse.

Daß uns die AG auch noch vorwirft, daß wir Parteipolitik machen, finde ich absurd. Die einzige Fraktion, die in letzter Zeit Parteipolitik gemacht hat, war die AG.

Was mich schon gestört hat, das war ihr Verhalten bei der Demo, das wirklich enttäuschend war. Am Freitag vorher gab es noch eine Besprechung, an der Vertreter der AG teilnahmen und sagten, sie machen mit. Am Montag haben wir erfahren, daß sie nicht mitmachen. Und dann haben sie auch noch Flugblätter ver-

Ich glaube, daß die Entscheidung, die Demo trotzdem zu machen, richtig gewesen ist. Denn es geht ja nicht unbedingt darum, gegen etwas zu demonstrieren, sondern für etwas zu demonstrieren. Wir haben auch für eine andere Art von Bildungspolitik und für eine soziale Absicherung demonstriert.

Ein Sparpaket wird es auf jeden Fall geben, sobald die neue Regierung steht. Gibt es da konkrete Vorschläge seitens der ÖH?

Ich bin dagegen, daß man im Vorfeld sagt, wir müssen jetzt sparen. Wenn man sich die Entwicklung anschaut, warum eigentlich gespart werden muß, dann ist es eigentlich absurd. Denn im Jahre 1992 hat es die

RAZSTAVA V ŠENTJANŽU

Weissovi bežni utrinki z odrov

Trenutni odtisi odrskih prizorov, skozi lečo in na film ujeti napetost, dramatika, izraz in gibi, na golo izpoved in skrajni izrez zožena slika – to so fotografije Hansija Weissa.

Weissove slike so dokumenti, a ne samo to. Te slike dobesedno izžarevajo tisto svojstveno odrsko vzdušje, v katerem se prelivajo vonj po šminki in prepotenih telesih, sence kulis z garderobo, glasovi in zvoki z meditativno tišino in veliko pričakovanje s

premiernim strahom posameznega igralca. Weiss je svoje motive, svoje podobe, najsi so skupinske ali posamezne, moški ali ženske, iskal in zbiral pri nešteti vajah in premierah in se pri tem strogo držal načela, da je s pomočjo leče in objektivna hkrati dokumentator in posrednik bežnih utrinkov iz čudovitega odrskega sveta. Sodijo med najkvalitetnejše, kar smo na tem področju doslej videli na Koroškem. Razstava bo odprta do konca leta. ■

MOHORJEVA

Predstavitev knjig in koncert

V dunajskem rotovžu je v tednu knjig zazvenela tudi slovenska beseda. Mohorjeva založba se je v petek, 11. novembra 1995, predstavila dunajski publiki.

V ospredju predstavitev je bil koncert ansambla »Drava«, ki je glasbeno interpretiral tekste slovenskih avtorjev. »Svet slovenskega pesništva na Koroškem« so oblikovali teksti Janka Messnerja, Milke Hartman, Fabijana Hafnerja, Gustava Januša, Franceta Prešerna in navsezadnje nekoliko bolj optimističen tekst Janija Oswaldala.

Šopek vrtnic, ki imajo seveda trne, je Bertram Karl Steiner (slika) podaril Koroški v obliki teksta »Reise ins unterirdische Kärnten« / »Pot v podzemno Koroško iz knjige »Kärnten – Das Heimatbuch«. Nemško

govoreči Steiner je bral iz svojega teksta, ki je bil nabito poln kritičnih in vedrih misli in tako predstavil drugačno Koroško.

»Oštrigeca« se imenuje knjiga, iz katere je bral avtor Marjan Tomšič iz Slovenije.

k. w.

GALERIJA V TINJAH

Ženska – motor evolucije

V domu v Tinjah se predstavlja mladi in ambiciozni slikar Andrej Dolinar, doma iz Kranja. Zelo ga mika kitajska tuš tehnika in kitajski način mišljenja, ki ga vedno spet pripelje do novih spoznanj in umetniških impulzov. Poleg z omenjeno tehniko slika tudi z oljem ter s posebno in svojstveno tehniko, akvarelom in barvastimi svinčniki. Navdušuje ga celostno gledanje

in doživljanje človeške biti. V novejšem času se posveča slikanju mest, pokrajin in rož. Tematsko ga zanima tudi ženska (ciklus »EVA«), ki po njegovih besedah »nosi ves evolutijski svet«. Otvoritev je ob klavirju glasbeno popestril dr. Andrej Feinig iz Sveč. m. š.

Pred občnim zborom Slovenske prosvetne zveze

Slovenska prosvetna zveza pripravlja svoj redni občni zbor sredi dokaj razgibanega kulturnega življenja. Po štirih letih bomo spet spregovorili o bilanci kulturnega delovanja, pri tem pa skušali ovrednotiti storjeno in nakazati nekaj perspektiv.

Brez pretiravanja lahko trdim, da v kulturi med koroškimi Slovenci ni večjih problemov, ni jalovega prerekanja o stvareh, ki s kulturo nimajo kaj opraviti, pač pa lahko ugotovljamo precej dejavnosti osrednjih kulturnih organizacij in vanju vključenih društev. Lahko bi celo rekli, da so dejavnosti narasle v kakovostnem in količinskem smislu. V primerjavi s preteklostjo je bilo v tem obdobju brez dvoma izvedenih največ takih projektov, katere lahko merimo s profesionalnimi normami. In to na glasbenem in gledališkem področju. Še vedno pač velja pravilo, da je kvaliteta najbolj priznana merilo vsakršne dejavnosti. Zato smo lahko veseli, da se spontano pojavljajo skupine, ki želijo npr. dober teater med koroškimi Slovenci in pa talentirani mladi glasbeniki, katerim glasba omogoča tudi že poklicno življenje. Ni torej

naloga osrednjih kulturnih organizacij poleg servisno-organizacijskih storitev prav v tem, da omogočajo in podpirajo tak razvoj!? Da imajo od tega bolj kot od dnevnih političnih preprirov korist tudi društva na podeželju, bi moralo biti povsem jasno.

Res je, da so prireditveni kolidarji skorajda prenatrpani, toda ob potrebnem usklajevanju časa in kraja prireditve pa je potrebno vendarle videti predvsem to, da se v največji meri obrestuje kvalitetno kulturno delo. In dokler se slovensko prebivalstvo na Koroškem želi prepoznavati v društvenem delu na podeželju, smo dolžni, da ga tudi podpiramo in pomagamo povsod, kjer je ga treba usmerjati v kvaliteten kulturni razvoj.

Ko se prizadevamo za sodobno kulturo na podeželju, se ne želimo omejiti le na organiziranje gostovanj (posredovanje kulturnih skupin), ampak predvsem na lastne aktivnosti različnih zvrsti, interesnih in starostnih skupin. Zato pa moramo omogočiti pluralnost idej v kulturnem življenju, da bo kulturni pluralizem dejansko lahko zaživel in v društvenih dopuščal različne izrazne, estetske in stilne oblike kulturnega

dela. Pogojev za tako razumevanje kulture prav gotovo ne ustvarjajo politične resolucije, ki v kulturnih društvih nimajo mesta, ker jih lahko pritisnejo ob zid političnih in ideoloških razprtij, ampak razumevanje za različne izrazne možnosti vseh plasti prebivalstva v smislu strpnosti in kulture sožitja.

Slovenska prosvetna zveza podpira osnovno razvejanost kulturne dejavnosti, torej prosvetna društva in samostojne samoiniciativne kulturne skupine. To pa v finančnem in organizacijskem smislu. Skoraj dve tretjini svojih proračunskih sredstev vlaga v lastne projekte in v subvencioniranje društvene dejavnosti. Finančne podpore društvom so se krepko zvišale, opravičuje pa jih kakovostno opravljeno kulturno delo.

Pogled v bodočnost je torej kar optimističen. Želeti je, da bi se vse, kar je v kulturi produktivnega, pozitivno odražalo tudi na drugih področjih. V času naraščajoče nestrpnosti in nevarnih pojavov desnega ekstremizma bi nam samo koristilo, če bi kultura dialoga v naših vrstah pridobila na veljavi in prispevala k strpnosti in humanizaciji odnosov. Janko Malle, tajnik SPZ

ZALOŽBA DRAVA

Literarni užitek krat pet

S kvalitetno literarno matinejo se je v nedeljo, 12. novembra 1995, založba Drava predstavila v dunajskem rotovžu.

Povabljeni književniki so tako po rodu kakor tudi po izboru tekstov tvorili literarni lok, ki se je pričel v Ljubljani v začetku tega stoletja, nadaljeval po Koroški in Avstriji in spet končal v Ljubljani današnjih dni. Po besedilu »Brez doma« Ivana Cankarja v prevodu Ervina Köstlerja je Janko Messner naredil velik korak na Koroško. Z izborom kritičnih tekstov iz svoje knjige »Schwarzweiße Geschichten« / »Črno-bele zgodbe« je z mogočnim jezikom, natančno in tudi provokativno poimenoval dogodke na Koroškem.

Edith Darnhofer-Demar, Celovčanka, je iz ženskega vidika razmišljala o Koroški. Kakšna je in kakšna bi lahko bila, če ne bi bila preveč moška. Njena knjiga »First Land«, je kot pove podnaslov knjige,

adoracija na Koroško, ženska – Hommage an Kärnten, weiblich.

Peter Turrini je v svojih uvodnih besedah zelo senzibilno skušal uvesti nemško govorečo publiko v tematiko dvojezičnosti na Koroškem. Njegova

zbirka pesmi »Im Namen der Liebe« je izšla v slovenskem prevodu »V imenu ljubezni« Ervina Fritza. Turrini in Fritz sta brala menjaje se v slovenščini in nemščini.

Literarni lok se je zaključil v Ljubljani, kjer Moritz in Nathalie doživljata ljubezen v viharni politični resničnosti vojne v Sloveniji leta 1991. Avtor Gerald Szyszkowitz iz Štajerske je bral iz svoje knjige »Moritz in Nathalie oder die Angst vor der Sehnsucht« / »Moritz in Nathalie ali strah pred hrepenenjem«. V slovenščino je delo prevedel Borut Trekman.

Založba Drava je ob literarni matineji na Dunaju pokazala široko ponudbo kvalitetnih knjig v slovenščini in nemščini. Potrdilo za zanimivo predstavitev knjig so dali poslušalci sami (okrog 300), ko so ob koncu predstavitev kupovali knjige, ker se jim je očitno zahotelo branja.

Množica obiskovalcev na Dravini predstavitvi

Katja Weiss

ŽELEZNA KAPLA, BILČOVŠ, ZAHOMC

Briljantni nastopi štirih umetnikov

Pretekli konec tedna je bila slovenska kultura na Koroškem v znamenju kvalitetnih koncertov štirih umetnikov, od njih kar trojice iz slovenskih vrst. Ne bi hotel razvrščati izvajalcev in njihovih nastopov v vrednostne in kakovostne razrede, z gotovostjo pa lahko zapišem, da je bil koncert v Bilčovsu pravi glasbeni užitek.

Kristijan Filipič, Toni Kernjak, Gabriel Lipuš in Margit Fussi so opravili koncertno turnejo po vseh treh koroških dolinah. V petek zvečer so začeli v Železni Kapli, kjer se je v farni dvorani zbralo kakih 70 do 80 ljubiteljev resne glasbe, vsi pa so bili s koncertom zelo zadovoljni.

V soboto zvečer so koncertirali v Bilčovsu. Domačini in okoličani so domala napolnili avlo ljudske šole. Seveda jih je najbolj pritegnil domačin Kristijan Filipič, naš koroški mojster na prečni flavti, študent na Mozarteumu v Salzburgu pri prof. Ireni Grafenauer, dodatno

Margit Fussi in Gabriel Lipuš

pa še Toni Kernjak, Filijev z bližnje Trebinje, prav tako študent na salzburškem Mozarteumu. Ob nastopih pa se je navdušenje poslušalcev preneslo tudi na bariton-solista Gabriela Lipuša in na pianistko v vlogi spremljevalke na klavirju Birgit Fussi z Dunaja.

Koncert vseh štirih umetnikov je bil bleščeč. Vsak po svoje so se predstavili s težkimi, a odlično izvedenimi skladbami. Začela sta Kristijan Filipič in Toni Kernjak s Sonato za flavto in klavir Philippa Gauberta v treh stavkih in med poslušal-

stvom je bilo čutiti resnobno napetost. Kernjak je solistično dodal še Sonato v a-duru Franza Schuberta, za njim pa je bil prvi nastop vokalnega solista Gabriela Lipuša. Ob odlični spremljavi Birgit Fussi je zaželel z venčkom pesmi skladatelja Ludwiga van Beethovna An die ferne Geliebte.

Drugi del koncerta je začel Lipuš s tremi soli Tomaža Sveteta na besedila Gustava Januša. Sodobno komponirane skladbe je zapel suvereno in ob njih izpričal svojo pevsko rast. Filipič in Kernjak sta se mojstr-

sko ujela ob Carmen – fantaziji za flavto in klavir, višek Kernjakovega nastopa pa je bila nedvomno Images I v treh stavkih Claudea Debussyja. Zaigral jo je mojstrsko. Pomirjujoč je bil poslednji nastop tega večera, v katerem je Gabriel Lipuš, seveda ob odlični klavirski spremljavi Fussijeve, zapel samospeve Richarda Strauša.

Omeniti je treba, da so bili tudi izvajalci zelo zadovoljni s pozornimi poslušalci, Kernjak pa je še posebej pohvalil odlično organizacijo oz. kvalitetno

uglašena klavirja v Železni Kapli in Bilčovsu.

Ob tretjem koncertu v nedeljo zvečer v Zahomcu so presenetili Ziljani. V ljudski šoli se jih je zbralo presenetljivo veliko in tudi z aplavzi niso skoparili.

Idejo Slovenske prosvetne zveze, poslušalцем pripraviti koncert vrhunskih umetnikov, je treba vsekakor pozdraviti. Prav bi bilo, da bi taki koncerti postali stalna in vsakoletna dejavnost.

Jože Rovšek

Toni Kernjak in Kristijan Filipič

KNJIŽNI SEJEM

Drava v Ljubljani

Dr. Helga Mračnikar, Ervin Fritz in Borut Trekman

Na 15. knjižnem sejmu v ljubljanskem Cankarjevem domu so tudi letos sodelovale vse tri slovenske založbe iz Celovca (Drava, Mohorjeva in Wieser).

Založba Drava je na posebni tiskovni konferenci predstavila svoje novitete, poslušalce pa sta znala motivirati s svojim branjem pesnik, pisatelj in prevajalec Ervin Fritz in prevajalec Borut Trekman.

Direktorica »Drave« dr. Helga Mračnikar je poudarila vlogo založbe v alpe-jadranskem prostoru. Z izdajanjem knjig v več jezikih, s prevajanjem in stalno prisotnostjo na knjižnem trgu in literarni sceni je zato pomemben dejavnik, ko gre za uveljavljanje slovenščine in Slovencev, najsi so iz zamejstva ali iz Slovenije, v širšem evropskem prostoru.

JEPABAŠKO JEZERO – OBČNI ZBOR

Zamenjava pri tamburaših

11. listopada zvečer je SPD »Jepa-Baško jezero« Loče/Pečnica pri Pušniku v Ločah opravilo svoj redni občni zbor. Pred tem je bil kratek spored katerega so oblikovali domači kulturniki – tamburaši, moški pevski zbor ter učenca glasbene šole.

Po pozdravu je predsednica Anica Lesjak-Ressmann podala poročilo o društvenem delovanju v preteklih treh letih. Iz njega je bila razvidna raznovrstna dejavnost, ki se ne omejuje zgolj na kulturno udejstvovanje v ožjem smislu, marveč zajema tudi področja izobraževanja, informacij, telesne kulture, pla-

ninskih izletov, zabave in podobno. Manj napredka je bilo pri skupnih prireditvah (z nemško govorečimi sodeželani), ki so bile bolj redke in po njenem mnenju doslej niso privedle do resničnega zblizanja. Tudi nadebudni stiki s pobratenim društvom iz Stalla v Melski dolini so po prvih začetkih skoraj usahnili. Zaključila je s pozivom vsem odbornikom in članom društva k še večji zavzetosti in prizadevnosti v smislu društvene dejavnosti. Tajnik Joško Wrolich je poročal o uspešnem organizacijskem delovanju, o dobro urejenem članstvu ter opozoril na

projekt ureditve spominskega obeležja našemu narodnjaku in zaslužnemu šolniku Francu Aichholzerju. V sodelovanju s sosednim društvom ter v šolskem razvoju vidi več pozitivnih zasnov; glede ohranitve materinščine ter naše kulture pa pripisuje glavno odgovornost v prvi vrsti domačemu ognjišču.

Iz blagajniškega poročila Martina Ressmanna je bilo razvidno skrbno in uspešno poslovanje z društvenim denarjem in trenutno stanje je vsekakor pomirjujoče.

Zunaj dnevnega reda je podpredsednica Erika Wrolich napovedala svoj odstop kot vodja tamburaškega ansambla in dokaj ganjena nanizala razvojno pot skozi 17 let njegovega uspešnega delovanja. V imenu društva je bila za to deležna prisrčne zahvale. Vodstvo tamburašev je bilo sicer predano Aleksandru Černutu, kolikor mu bo čas to dopuščal.

Razrešnica odboru je bila soglasna in odgovornost za društvo je bila z majhno razširitvijo v glavnem poverjena staremu odboru. Tajnik KKZ Nužej Tolmajer je društvu izrekel zahvalo za uspešno delovanje ter vse navzoče in preko njih vse društvonike pozval, naj bo skrb za ohranitev slovenskega jezika prva naloga v naših družinah.

Občnemu zboru je sledila še pogostitev v prijetni družabnosti.

F. Č.

KULTURNA REVIJA

»Die Brücke«

Pred kratkim je izšla nova številka koroške kulturne revije »Die Brücke«. Veliko prostora je posvečeno arhitekturi, koroškima arhitektoma Konradu Freyu in Wolfgangu Triessnigu. Celovski arhitekt in mestni načrtovalec Eberhard Kraigher pa predstavlja spremembe v središču Celovca in njegove tradicionalne trgovine. Ulli Sturm se bavi z umetnostjo Corneliusa Koliga v javnem prostoru. Življenje in delo zdravnika in revolucionarja Adolfa Fischhafa, po rodu Žida opisuje mladi znanstvenik celovške univerze dr.

W. Klimbacher. Literarni del revije pa so oblikovali nagradenci literarnega natečaja delavske zbornice »Nagrada dela 1995«, med njimi je tudi celovski avtor Egid Gstätter. Grafiko revije »Die Brücke« pa je tokrat prispevala koroška umetnica Zorka Loiskandl-Weiss. Ob 25. obletnici celovške univerze so s častnim doktoratom počastili umetnika Valentina Omana, revija pa objavlja govor Aloisa Brandstetterja in zahvalne besede umetnika. Kulturno revijo lahko kupite v vseh knjižnicah. m. š.

Nagrada Frasnelliju

Hubertu Ferasnelliju, klusku vodju in podpredsedniku južnotirolske SVP sta NSKS in KKZ za njegov angažma za koroške Slovence v stikih med Južno Tirolsko in Avstrijo ter na mednarodni ravni in za njegov prispevek k boljšemu dojamu manjšinskih vprašanj namenila letošnjo Einspielerjevo nagrado. Podelitev bo v ponedeljek, 20. novembra ob 20. uri v Slomškovem domu ob navzočnosti deželnih glavarjev Durnwalderja in Zernatta ter slovenskega zunanega ministra Thalerja.

ŠENTJANŽ, ŽELEZNA KAPLA

Maši po vzhodnem obredu

Združeni moški zbori SPZ iz Pliberka (»Foltej Hartman«), Obirskega (»Valentin Polanšek«) in Borovelj (SPD »Borovlje«) pod vodstvom Boža Hartmana so preteklo soboto in nedeljo v Šentjanžu in v Železni Kapli oblikovali mašo po vzhodnem (carigraskem) obredu. Obred, maševal je arhemandrit p. Hohman, je bil za vernike veliko doživetje, saj je vzhodna liturgija prava paša za duha, uho in oči in petje ta občutek še pogloblja. Arhemandrit Hohman je v pridigi opozoril na razkol med Vzhodom (Carigradom) in Zahodom (Rimom), ki ni toliko sad teoloških razprtij, ampak v glavnem posledica boja za vpliv in oblast. Ta razkol, ki je usodno vplival in seveda še vpliva na ves geopolitični in verski razvoj v Evropi, posebej pa na Balka-

nu, bo mogoče ublažiti in morda kdaj preseči predvsem s krepljivo ekumene, ki se zavzema za to, da bi bili stiki med različnimi

krščanskimi Cerkvami čimbolj tesni in da bi s tem raslo tudi medsebojno zaupanje.

W. F.

NOVA GLASBENA KASETA

»Zapoj še ti - 2«

Strokovno pedagoško združenje je izdalo še drugo kaseto za glasbeni pouk, tudi to pa spremlja lepo urejen priročnik. Avtorji Janez Gregorič, Pepej Krop, Štefan Logar in Jurij Opetnik na njej predstavljajo 15 slovenskih pesmi, posebej primernih za prepevanje na osnovnošolski stopnji, pa tudi že v vrtcih.

Na kaseti so posnete melodije, t. i. playbacki, v priročniku pa je za vsako pesem posebej dodana notna obdelava, besedilo, predlog za spremljavo z Orffovimi instrumenti, shematična slika playbacka in pri nekaterih tudi predlog za ples oz. oblikovanje z ritmičnimi gibi. Še več, ob posameznih pesmih so tudi v nemščino prevedeni slovenski pojmi, s čemer pri-

ročnik izpolnjuje vrzel v jezikovnem znanju otrok, pa tudi učiteljev in staršev. Prav zaradi tega sta kasete in priročnik univerzalna.

Kaseta »Zapoj še ti - 2« je še posebej primerna za vzgojo v družini. Starši jo lahko uporabljajo brez kakega večjega glasbenega znanja. Melodije, ki jih igrajo Janez Gregorič - kitara, Günter Lenart - saksofon in Štefan Petjak - harmonika, so prijetne in prav privlačne za petje ob njih. Kaseto je v studiu 4J posnel Jurij Opetnik. Prepričani smo, da bodo učitelji, vzgojitelji in starši pridno posegali po njej. Dobite jo v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu.

J. R.

CELOVŠKI DOM GLASBE OBNOVLJEN IN POVEČAN

Bo Konzervatorij visoka šola?

Po enoletni gradnji je celovški Dom glasbe temeljito obnovljen in povečan za eno nadstropje, v katerem so predvsem dodatni prostori deželnega konzervatorija. Gradnja je stala nad 60 milijonov šilingov, umetniško pa je nove prostore opremil in obogatil Rudi Benetika.

V novem nadstropju, ki je bilo nadgrajeno nad veliko dvorano Doma glasbe in od koder ima človek čudovit panoramski pogled na mesto in Karavanke, je prostorna in tehnično najsodobneje opremljena knjižnica za glasbeno literaturo. Trenutno ima 40.000 partitur predvsem klasične glasbe; velika želja pa je, da bi fond obogatila tudi z moderno glasbo. Note so seveda zborom in skupinam na razpolago.

Ravnatelj konzervatorija Scherr pa je poleg nove konferenčne sobe najbolj vesel prav dodatne koncertne dvorane, ki jo bo konzervatorij lahko koristil po mili volji, kar doslej zaradi ozkih prostorskih razmer in drugih prireditev z ostalimi dvoranami ni bilo nogoče.

Likovna oprema Rudija Benetika

Za deželnega kulturnega referenta Ausserwinklerja je obnovljeni Dom glasbe vogelni kamen nove celovške kulturne osi, ki naj bi vključevala deželni muzej in poslopje kmetijske zbornice (če bo v zamenjavo možno najti ustrezno poslopje za kmetijsko zbornico). To je zaenkrat seveda še vizija. Neizpodbitno pa je dejstvo, da ponudbe deželnega konzervatorija in deželne glasbene

šole obiskuje oz. koristi nad 7000 dijakov in študentov, ki jih poučuje nad dvesto učiteljev. Na konzervatoriju je letos 850 učencev, kar je bistveno manj kot prejšnja leta. Eden od vzrokov za padec števila je kvaliteta, kajti konzervatorij naj bi v doglednem času dobil status glasbene visoke oz. strokovne visoke šole.

F. Wakounig

Slavljenec Valentin Oman

Skoraj neverjetno zveni, a je res. Akademski slikar Valentin Oman je dopolnil šestdeset let in se podal k sedmemu križu. Kdor ga pozna, mu teh let ne bi prisodil. Zanj pač velja pravilo, da ga delo in ustvarjanje držita pokonci in mladega. Valentin Oman že desetletja sodi v sam vrh nacionalnega in mednarodnega umetniškega ustvarjanja, na Koroškem se je v preteklih letih proslavil z vrsto izrednih stvaritev med drugim z notranjostjo slovenske gimnazije, podobami na Plešivcu in pa v Šentjakobu v Rožu. Obenem pa je kot koroški slovenski umetnik doživel pritiske deželnega politika, ki je z njegovim pregonom očitno hotel očistiti

deželo. Valentinu Omanu za osebni praznik vse najboljše in še mnogo ustvarjalnih moči. Ad multos annos!

MESTNO GLEDALIŠČE IN IKARUS

Ples nad prepodom

v torek, 21. novembra, ob 20. uri
v celovškem mestnem gledališču
Koreografska upodobitev osebnosti Ivana Cankarja

GLEDALIŠKO SREČANJE

Mladi igralci v Trgu

V Trgu (Feldkirchen) je ob koncu preteklega tedna, od četrta, 9. novembra, pa do nedelje, 12. novembra, potekalo 11. mednarodno mladinsko gledališko srečanje, ki ga je priredila Zveza amaterskih gledaliških skupin na Koroškem.

Mladinski kulturni festival je bil namenjen srečanju gledaliških skupin iz Avstrije, Slovenije, Italije in Nemčije. Njegov namen pa je bil prav gotovo tudi ta, da bi popestrili stike med mladimi. Nudil je priložnost, da so se srečali, se spoznali, zabavali, ustvarjali in se drug od drugega učili.

Iz Avstrije so sodelovale

sledeče gledališke skupine: gledališka skupina Stuz iz Salzburga, gledališče iz Perga v Zgornji Avstriji ter skupina iz Nižje Avstrije, English Drama Group GRG XIX z Dunaja, gledališka skupina »dadürg« iz Štajerske in »Die Dilet-Tanten« iz Tirolske.

Koroško pa so zastopale Lutke KPD Šmihel z igrico »Kapljica Mavrinka« pod vodstvom Štefa Merkača, mladinska gledališka skupina KPD iz Šmihela pod vodstvom Bar-

Gledališka skupina HAK Celovec

bare Budin, iz Celovca pa so se srečanja udeležile gledališke skupine zvezne realne gimnazije Vetrinj, trgovske akademije Celovec in »baki« Celovec.

Gostje iz inozemstva na srečanju so bile lutkovna skupina iz Vipave (Slovenija) z igrjo »O ptički, ki je ukradla ...«, gledališka skupina »Tabor« iz Italije z igrjo »Vaje v slogu«, ter gledališka skupina »actors studio, Pulheim« iz Nemčije.

Udeležencem iz Trsta in Slovenije je nastop na izvrstnem gledališkem srečanju v Trgu posredovala Slovenska prosvetna zveza.

Vsi ljubitelji gledališča so

imeli možnost za ogled najrazličnejših predstav od četrta do nedelje v »Amthofu«, farni dvorani in delavski zbornici.

Program je bil pester in presenetljivo zanimiv. Mladi igralci so presenečali in navduševali z zelo dobro zaigranimi odrskimi deli. Obisk in odmev pa sta pokazala, da je srečanje uspelo.

S tem pa je mladinski festival dobil tudi svoje pomembno in veljavno mesto v mednarodnem kulturnem dogajanju, kajti že od vsega začetka je bil njegov namen krepliti skupno zanimanje za gledališko dejavnost.

Aleksandra Malle

TERMoeLEKTRARNA ŠOŠTANJ

Prva slovenska naprava za razžvepljevanje

Pretekli četrtek je bil za TE Šoštanj in njeno okolico, pa tudi za Koroško in Štajersko to stran meje pomemben dan. Pred osmimi leti so se v šoštanski termoelektrarni podali na pot ekološke sanacije. Zavedali so se, da bo dolga in težavna, toda ovire, ki so jih predvideli, jih niso odvrnile od na videz nedosegljivega cilja: TE narediti okolju prijazno. Z izgradnjo naprave za razžvepljevanje dimnih plinov na bloku 4 so storili velik korak za bolj zdravo okolje.

Zmanjšati strupene emisije

Slovenski minister za gospodarske dejavnosti dr. Maks Tajnikar je poudaril pomen TE Šoštanj pri Velenju, ki je ena izmed ključnih slovenskih elektroenergetskih objektov, saj proizvajajo skoraj tretjino celotne slovenske električne energije. TE Šoštanj pa je pomembna tudi zato, ker električno energijo proizvaja iz domačega energetskega vira, iz rudnika lignita Velenje. Ob izrednem

Čistilna naprava na bloku 4 termoelektrarne Šoštanj – manjši dimni stolp v sredini

energetskem pomenu, ki ga ima za slovensko gospodarstvo, pa ni mogoče prezreti, da je bila hkrati tudi eden največjih onesnaževalcev okolja v Sloveniji. Ministrstvo je ekološki sanaciji TE namenilo zelo veliko pozornost. Ključno je bilo vprašanje zagotavljanja ustreznih finančnih sredstev. Izgradnja čistilne naprave na četrtem bloku pred-

stavlja prvo etapo sanacije največjih onesnaževalcev zraka z žveplovimi oksidi. Za zmanjšanje njihove emisije in drugih okolju škodljivih substanc bo nujno zgraditi razžvepljevalno napravo tudi na petem bloku. Obljubil je, da bodo osnovna sredstva za nove čistilne naprave zagotovljena tako iz cene energije kot iz proračuna.

Avstrijski know-how

Avstrijski minister za varstvo okolja dr. Martin Bartenstein je v svojem govoru poudaril, da je sanacija bloka 4 TEŠ izreden primer dobrega sodelovanja med obema državama. Opozoril je tudi, da se trgovinski odnosi med Avstrijo in Slovenijo razvijajo pozitivno. Avstrija je postala največji izvoznik za Slovenijo. Ker je onesnaževanje okolja prekomejno – 70 odstotkov onesnaževanja v Avstriji povzročajo sosednje države – bo Avstrija tudi v prihodnje pomagala s sredstvi EKO fonda, ki je namenjen vzhodnim državam. Avstrija je Sloveniji odobrila finančno pomoč v okviru kredita za sanacijo TEŠ v višini 174 milijonov šilingov, čistilno napravo pa sta planirala avstrijski podjetniški konzorcij Austrian Energy SGP / Wagner – Biro, DRAU Consulting Kärnten – Austria in slovenski partner EM Hidromontaža. Minister Bartenstein je obljubil tudi finančno pomoč za čistilno napravo na bloku 5,

katero naj bi izgradili do leta 1999, kar bi pomenilo 45.000 ton manj žveplovega dioksida za okolje.

Emisija žvepla

TEŠ proizvaja 755 MW električne energije v petih blokih, kar je, kot rečeno, skoraj tretjina celotne slovenske električne proizvodnje. Letna emisija žveplovega dioksida je doslej znašala 92.000 ton. Na osnovi čistilne naprave na bloku 4 se emisija zmanjšuje za 40 odstotkov (ca 35.000 ton). S planirano sanacijo na bloku 5 pričakujejo dodatno letno zmanjšanje onesnaževanja okolja za 40 odstotkov.

Pred izgradnjo čistilne naprave je blok 4 letno ob proizvodnji 1.200 GW električne energije proizvedel še dodatnih 36.000 ton žveplovega oksida, 3.450 ton prahu in 235.000 ton pepela, odslej pa bodo stranski škodljivi produkti zmanjšani na 1.730 ton žveplovega dioksida, 287 ton sadre in 235.000 ton pepela.

Mirko Štukelj

Z letošnjo – enajsto po vrsti – ravnateljsko ekskurzijo po zamejski Koroški je bilo zaočkroženo naše poučno spoznavanje slovenskega narodnega prostora. Enajst let je kar lepa doba in preživeli smo jo z neznatnimi kadroviskimi spremembami in ob sorazmerno visoki udeležbi skozi vsa leta. Ravnatelji namreč s povsem drugačnim osebno zavzetim odnosom načrtujejo poučna potovanja za svoje razrede, če vsaj del teh poti poprej doživijo sami, poleg tega pa gre pri tem za dragoceno obliko medsebojnega spoznavanja in sodelovanja glede na dejstvo, da se srečujejo na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja.

V zadnjem obdobju se je razvilo tudi pomembno sodelovanje slovenjgraške enote zavoda za šolstvo slovenskim delom šolskih oblasti v našem zamejstvu – v Porabju, na Tržaškem in v Benečiji in letos zlasti z Deželnim šolskim svetom v Celovcu. Medtem se je Slovenija tudi osamosvojila, zaradi česar smo se v zamejstvu znašli v novi in še pomembnejši vlogi velikih pričakovanj, ki se je povsod izrazila v razgovorih tako s političnimi predstavniki Slovencev kot tudi z njihovimi uradnimi kulturnimi zvezami. Povsod so nas sprejeli z izredno pozornostjo in zadovoljstvom. Z obžalovanjem pa moram zapisati, da dosedanjih pričakovanj naša mlada država še ni izpolnila v nobenem od treh delov slovenskega zamejstva – nasprotno, v marsikaterem smislu ugotavljajo, da se je njihov položaj (še najbolj v Italiji) celo poslabšal.

Prva postaja je bila v Velikovicu, kjer je vodstvo prevzel dr. Theodor Domej z zgodovinskega oddelka celovške uni-

11. RAVNATELJSKA EKSKURZIJA

Ravnatelji po koroškem zamejstvu

verze. Med vožnjo proti Djekšam se je kar sam sprožil razgovor o nedavni 75-letnici nesrečnega koroškega plebiscita in – ker smo se sestali v neposredni bližini velikovške protestantske cerkve – še globlji poseg v našo zgodovino. Na vratih te cerkve namreč tudi piše, da so v drugi polovici 16. stoletja v njej verjetno maševali tudi v slovenščini, kar je značilen primer avstrijsko-nemškega sprenevedanja. Pravilno bi moralo pisati ... predvsem v slovenščini, saj je bil v Trubarjevem času kraj predvsem slovenski in prav protestantsko bogoslužje je dosledno upoštevalo materinščino.

Vzorno urejene starosvetne Djekše so nas pritegnile kot naj-severnejši danes še slovenski kraj z dvojezično šolo in slovenskim župnikom in navdušile z izvornimi slovenskimi priimki ter zgodovinskostjo kraja, ki v Avstriji slovi po tem, da ima skozi leto največ sončnih ur. In že smo pri drugem sprenevedanju – na šoli zaman iščemo napis tudi v slovenščini ...

Gospodstvo polje – kljub poznanosti je bila večina udeležencev prvič na tleh nekdanjega krnskega gradu, pred katerim je stal knežji kamen, na katerem je v slovenščini vse do leta 1414 potekal prvi del ustoličevanja koroških vojvod. Na Plešivcu smo si ogledali še nekdanjo škofijsko in danes javno gimnazijo, katero so obiskovali številni Slovenci. Še najbolj znana je po Zmotah dijaka Tjaža, kot jih je tam doživ-

ljal pisatelj Florjan Lipuš.

V Mladinskem domu SŠD v Celovcu smo obisk pričeli v slovenski študijski knjižnici. Ravnatelji so njihovo zalogo knjig obogatili z novjšimi izdajami iz Koroške v Sloveniji. Ta dom ima pod svojo streho tudi lepo urejen zasebni vrtec in večnamensko dvorano, v kateri je bila prejšnji večer predstavitev filma Do korenin in nazaj. Si ga bomo lahko ogledali tudi v Sloveniji?

Popoldne nam je deželni šolski svet – zastopal ga je predsednikov namestnik Albin Palasser – pripravil sprejem na deželnem pedagoškem inštitutu. V orisu slovenskega šolstva so sodelovali direktor inštituta Herman Greschovnik, novi sodelavec za slovensko (=dvojezično) šolstvo Alojz Dolinar in direktor pedagoške akademije Hieden. Vsi so poudarjali pomen sodelovanja s Slovenijo in z našimi šolami ter se za oboje na osnovi nekaterih spodbudnih izkušenj tudi izrecno zavzemali. Največ pa smo zvedeli od vodje oddelka za manjšinsko šolstvo dr. Antona Feiniga in Tomaža Ogrisa, ki ima na skrbi obvezno, torej osnovno šolstvo. Oba sta položaj slovenskega šolstva prikazala zares celovito s številnimi podatki, po katerih število prijav k dvojezičnemu pouku in vpis v srednje šole v zadnjih letih celo naraščata, kar vsaj delno ocenjujeta tudi kot stranski učinek državne samostojnosti Slovenije, vendar ta razvoj spremlja zelo nespodbudno naglo upadanje števila Slovencev, ki govorijo svoj materin jezik.

Tako se zdaj že tudi na Koroškem dogaja – tako kot v Porabju – da se otroci slovenskih staršev materinega jezika (zares) pričnejo učiti šele v šoli. Posebna težava je v tem, da imajo za slovenščino kot materin jezik še vedno premalo učnih pripomočkov. Bolj spodbuden podatek pa je, da med okrog 600 brezposelnimi oz. na delo čakajočimi koroškimi učitelji dvojezičnih učiteljev ni.

Naslednji dan smo pričeli z obiskom petletne višje šole za gospodarske poklice in enoletne gospodinjske šole v Šentpetru pri Šentjakobu pod ljubeznivim in hudomušnim vodstvom dr. Feiniga. In že smo pri vprašanju, zakaj Slovenija po letošnji izvedbi državne mature avstrijske ne priznava več kot vpisni pogoj za študij. Do tega vprašanja smo seveda prišli zato, ker je vsaj tretjina njihovih djakov iz Slovenije, za študij pri nas pa se kdaj odloči tudi kak pravi Korošec. In zdaj nastaja preplah, da jim bo naše nepriznavanje avstrijske mature oz. njeno »ponižanje« na raven zaključnega izpita močno znižalo vpis iz Slovenije in s tem celo ogrozilo kak program. Še priletna šolska sestra me je ob obhodu zaustavila z milo prošnjo: Pa nam boste priznali maturo, če nam jo celo vsa Evropa? – Naše ministrstvo bo moralo o tem evropsko odločiti, morda že na bližnjem rednem srečanju s celovškimi deželnimi šolskim svetom.

Zatem nas je dr. Feinig vodil po bližnjih poteh Miklove Zale v njene Svatne, njegova žena pa v galerijo priznanega velike-

ga kiparja, Meštovičevega učenca Franceta Goršeta v Svečah. Tam posebno pozornost zbuja kiparska zbirka več kot dvajsetih pomembnih Korošcev. Z naše strani koroške meje sta med njimi Prežihov Voranc in glasbenik s Šentanela Luka Kramolc.

Na ljudski šoli v Kotmari vasi nas je »prevzel« Tomaž Ogris in sodeloval pri predstavitvi učnih gradiv, ki jo je v imenu pedagoškega združenja dvojezičnih učiteljev pripravila učiteljica Rezika Iskra. Iskrova je v založbi tega združenja izdala kar precej didaktičnega gradiva zlasti za začetni pouk slovenskega jezika, poleg nje pa tudi vrsta drugih dvojezičnih učiteljev – poleg slovenščine še zlasti za matematiko in glasbeno vzgojo. Prav uporabno je tudi na šolah v Sloveniji, posebej še na podružnicah s kombiniranim poukom in na šolah s prilagojenim programom.

Že pozno popoldne nas je čakala še pot v Sele pod obmejno Košuto, po Djekšah še drug gorski kraj z nadmorsko višino nad tisoč metrov. Tu smo slovenske napise videli povsod, tudi na občinski hiši, in povsod tudi slišali slovensko besedo. Sprejem v občinski sejni dvorani je bil tako prijazen in gostoljuben, da smo se kar stežka – že v večernem mraku – odpravili domov. Spotoma smo celotno potovanje ovrednotili kot izjemno zanimivo in koristno v zvezi z vsemi nadaljnjimi načrti za prekmajno sodelovanje s koroškim šolstvom in drugimi ustanovami.

Franček Lasbaher

PRIREDITVE

ČETRTEK, 16. 11.

- ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru
19.30 Rosenberg / Lassenberger / Buch: Zahteva cerkvenega ljudstva – mnogo hrupa za nič? (Pogovorni večer)

PETEK, 17. 11.

- ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru
15.00 Prof. Sten Vilar: Z gusarjem Bertom bomo našli zaklad (za otroke)
19.30 isto za odrasle (pomen otroške knjige za otroka)
CELOVEC, v Modestovem domu – Posojilnica-Bank Celovec
18.00 Redni občni zbor
Bilčovška jesen
VELINJA VAS, v gostilni Seher – SPD »Bilka«
19.30 Dvojezično literarno branje: Kajetan Kovič in Žarko Petan

SOBOTA, 18. 11.

- TINJE, v Domu
19.00 Vizija Evrope in prispevek Avstrije, pred. dir. dr. Hans Sassmann, Graz
ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru
19.30 Andrej Brilly: Multimedia predstava in otvoritev razstave metuljev, akvarelov, litin in mineralov (ponovitev v soboto, 25. 11. ob 19.30)
ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPZ
17.00 Občni zbor Slovenske prosvetne zveze
20.00 Feydeau/Fritz: Pokojna gospejina mama, glasbena komedija. Režija V. Möderndorfer, glasba G. Lipuš.

NEDELJA, 19. 11.

- RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Radiše«
10.30 (po maši) Komedija »Gugalnik«; gostuje igr. skupina iz Bohinjske Bele
ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD »Šmihel«
11.00 L. Kupper: »Kapljica Mavrinka«, režija Štef Merkač; nast. domači lutkarji
Bilčovška jesen
ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPZ
14.30 Feydeau/Fritz: Pokojna gospejina mama
ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru
18.30 (do 21.00) Mag. Marjan Schuster: Kdor ne zna umreti, tudi ne zna živeti, pogovor o umiranju in smrti
TINJE, v Domu
19.00 Oktet »Valvazor« iz Slovenije s koncertom narodnih in umetnih pesmi
ŠKOCIJAN, v dorani pod cerkvijo – deklški zbor
19.00 Staro in mlado prepeva rado – ljudske pesmi in popevke pojejo skupine iz Škocijana in Vogrč

PONEDELJEK, 20. 11.

- CELOVEC, v Slomškovem domu, Tischlerjeva dvorana
20.00 Podelitev Einspielerjeve nagrade dr. Hubertu Frasnelli; sod. MePZ »Peca« iz Globasnice

TOREK, 21. 11.

- PODKANJ (Wildenstein), v gostilni Zenkl – Desk Koroška 1995
19.30 Spomini in opomini v mednarodnem letu tolerance – pogovorni večer. Uvodna stališča župan J. Wutte, J. Urank, R. Wolte, P. Zunder
TINJE, v Domu
19.30 Manjšinski mandat – zastarel model ali politična nujnost? Diskutirajo dr. L. Durnwalder, dr. H. Frasnelli, dr. K. O. Maier, A. Wakounig, L. Peterle, ddr. K. Anderwald, K. Smolle. Moderacija M. Pipp
CELOVEC, Mestno gledališče – Ikarus, MG
20.00 »Ples nad prepadom«, predstava Ikarusa

SREDA, 22. 11.

- TINJE, v Domu
18.30 Predst. nove knjižne serije Zgodovina brez meja »Problemska polja zgodovine in zgodovinopisja koroških Slovencev«. Sod. univ. prof. dr. Andrej Moritsch, rektor Jože Kopeinig in DI Franc Kattinig
19.30 Oblike »etničnega čiščenja« na Koroškem; pred. dr. Andrej Moritsch

ČETRTEK, 23. 11.

- TINJE, v Domu
19.30 Vera in toleranca v protislovju? Pred. gen. vikar kan. dr. O. Colerus-Geldern in škof mag. H. Sturm

PETEK, 24. 11.

- CELOVEC, v Felsenthetaru – ARGE 95, DESKAN
19.00 Branje in pogovor s pisateljem R. Schindlom »Österreichische Kultur als Ausdruck von

Vielfalt«

- TINJE, v Domu
19.30 Predavanje; dr. Karl Stuhlpfarrer »Izseljevanje, deportacija, izgon«
OBIRSKO, v gostilni Kovač – SPD »Valentin Polanšek«
20.00 20 let SPD »Valentin Polanšek«

SOBOTA, 25. 11.

- CELOVEC, ZG in ZRG za Slovence, dvoj. TAK
11.00 Otvoritev novih prostorov
RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Radiše«
19.00 Občni zbor SPD »Radiše«
GORNJA VAS, gostilna Hafner – KPD »Drava-Žvabek«
20.00 Koroški večer

NEDELJA, 26. 11.

- DOBRLA VAS, v kulturnem domu – SPD »Srce«
8.30 Redni občni zbor SPD »Srce«
VELIKOVEC, v Neue Burg (mestna hiša) – SPZ
14.30 Osrednji koncert »Od Korotana do Jadrana«
DOBRLA VAS, v kulturnem domu – SPD »Srce«
19.00 Premiera »Jurka« (Peter Militarov); nastopa domača otroška skupina, ponovitev 2. 12. ob 19. uri.

ČETRTEK, 30. 11.

- ŠENTJANŽ, v k&k centru – SPZ
19.30 Knobl – Bonbon – Kabarett (Nemčija) »Der Beschneider von Ulm«; predstava v okviru kampanje Sveta Evrope proti rasizmu in sovraštvu do tujcev.

UNIVERZA CELOVEC

Mreža za interkulturalni razvoj

»Interkulturelle Projekte – Vertrauensbildende Maßnahmen als Grundlage des Zusammenlebens«

SREDA, 29. NOVEMBRA

- 14.00 Otvoritev rektor univ. prof. dr. Willibald Dörfler
14.30 Referat in diskusija dr. Peter Leuprecht, nam. gen. sekretarja Sveta Evrope: »Vertrauensbildende Maßnahmen im aktuellen politischen Kontext«
16.30 Referat in diskusija dr. V. Wakounig »Vertrauensbildende Maßnahmen – Impulse für zivile Gesellschaft«

ČETRTEK, 30. NOVEMBRA

- 9.00 Berliner Modell »Zweisprachige Alphabetisierung und Erziehung«, dr. Monika Nehr in dr. Edeltraud Karajoli Internationale Begegnungen in Beograd (dr. Božidar Jakšič) Friedensschule in Gorski Kotar (dr. Franjo Starčević in mag. Werner Wintersteiner)
15.00 Institut Intercultural Timisoara (Victor Neumann) One Europe Foundation (Jef Helmer) Estonian Televisio (Katrin Saks) Botschaften der lokalen Demokratie (M. Tovornik)

PETEK, 1. DECEMBER

- 9.00 Povzetek in diskusija o perspektivah (prof. dr. Marie-Theres Albert (Cottbus) in B. Busch (Celovec)
12.00 Zaključek (univ. prof. dr. Klaus Boeckmann)

DS »Koroška 1995«, DS »Avstr. narodnosti v SPÖ«
vabita na seminar

»Premagovanje etničnih meja – evropski izziv?«

v soboto in nedeljo, 18. in 19. 11. v Vitalhotel v Železni Kapli, Bela/Vellach 1, prispevek 300 šil.
sobota, 18. 11. ob 14.00 – pozdrav D. Haller, dež. svetnik; referenti dr. M. Handstanger, Urad zv. kanclerja, dež. posl. R. Grilc, drž. posl. dr. D. Antoni, potem diskusija; ob 19.00 večerja
nedelja, 19. novembra ob 10.00 – referenta predsednik NSKS Nanti Olip in predsednik ZSO dr. Marjan Sturm, nato diskusija 13.00 kosilo

Obvestilo bivšim partizanom

Ob 50-letnici zmage nad nacifašizmom je bil pri avstrijskem parlamentu ustanovljen poseben Sklad za žrtve nacizma. Iz sredstev tega sklada bodo dodeljevali pod določenimi pogoji podpore osebam, ki so bile žrtve nacističnega preganjanja iz političnih vzrokov, zaradi narodne pripadnosti, veroizpovedi itd. Opozarjamo bivše partizane, da vložijo prošnjo za podporo iz tega sklada. Potrebne formularje lahko dobite na Zvezi koroških partizanov v Celovcu, Tarviser Straße 16/I, in sicer ob ponedeljkih in četrkih od 9. do 12. ure. Izpolnjevanje formularje, ki naj jih potrdita domača občina in zdravnik, je treba poslati na naslov: Nationalfonds der Republik Österreich für Opfer des Nationalsozialismus, Parlament, A-1017 Wien.

Zveza koroških partizanov

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 16. 11.

- 18.10 Rož – Podjuna – Zilja.

Petek, 17. 11.

- 18.10 Kulturna obzorja.

Sobota, 18. 11.

- 18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

Nedelja, 19. 11.

- 6.30 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel J. Valeško.
18.10 Dogodki in odmevi.

Ponedeljek, 20. 11.

- 18.10 Ženska v današnji družbi. (Okrogla miza s članicami ZSŽ.)

Torek, 21. 11.

- 18.10 Partnerski magazin

Sreda, 22. 11.

- 18.10 Glasbena sredo.
21.04 Srednjeevropski obzornik.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 19. 11.

- 13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 20. 11.

- 16.20 TV SLO 1

■ Državnozbornske volitve – Karel Smolle kandidira za Liberalni forum.

■ »Coppla kaša« – Gorski kmetje doline za učinkovitejšo direktno prodajo kmetijskih pridelkov iz Kapelških grap.

■ Slovenske knjige s Koroškega med Dunajem in Ljubljano.

■ Smernice delovanja Slovenske prosvetne zveze, začrtane na rednem občnem zboru.

■ Tour '95: Gerlitz/Osojščica, smučarsko središče prijateljev kluba »Robinson«.

■ Za kritje poslopij so najboljše trpežne smrekove deščice – skodle.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

Pismo bralca

Tempora mutantur
(Časi se spreminjajo)

K članku dr. Kristijana Schellandra v SV dne 27. 10. 1995 I. Najprej pohvala. Članke zunanjih sodelavcev Slovenskega vestnika pri gospodarski zvezi redno prebiramo. Akoravno se z njihovo vsebino mnogokrat ne strinjamo, smatramo, da so strokovna razmišljanja o gospodarstvu in o drugih temah hvalevreden doprinos k raznim razpravam na to temo.

Vsekakor pa se SV s svojimi strokovnimi komentarji blagodejno razlikuje od drugih slovenskih tednikov na Koroškem.

K omenjenemu članku pa imamo nekaj pripomb:

– Tržaška kreditna banka v Trstu nima komisarske uprave, ampak jo ima samo Kmečka banka v Gorici. Navedba komisarske uprave pri Tržaški kreditni banki je zatorej grobo kršenje njenega ugleda, prav posebno, če to piše nekdo, ki je sam zaposlen v bančništvu.

Sploh pa je nekolegialno in med bankami neobičajno, da sodelavci

ene banke v časopisih kritizirajo drugo in ji dajejo dobre nasvete, katerih so dostikrat sami potrebni.

– Komentator je pred več kot 8 leti v istem časopisu napisal komentar, v katerem je kritiziral slovensko bančništvo na Koroškem, ki da ni zmožno dobro servisirati mešana avstrijsko-jugoslovanska podjetja in da je tu potreben še večji napor. Če bi se držalo naše gospodarstvo teh njegovih nasvetov, bi naše bančništvo ob razpadu Jugoslavije izgubilo še mnogo večje vsote denarja kot pa jih je. Danes pa piše, da naj to vse nekako pozabimo in gledamo v oči pač novim realnostim in se bolj vključujemo v avstrijsko gospodarstvo. Takšno skakanje sem in tja pač stane mnogo substance in mnogim tak manever ne uspe vedno.

– Rojaki, ki simpatizirajo s politično linijo SV, so pred leti označevali sodelovanje našega združništva z Raiffeisnovo organizacijo kot razprodajo slovenskih interesov. Zadovoljni smo danes, ko kome-

tator piše, da je bilo to pametno za obstoj in ohranitev slovenskega značaja našega združništva. Saj obstaja že dolgo tudi poslovno sodelovanje med Zadrugami-Market in podjetjem ADEG.

– Slovenske zadružne banke na Koroškem v zadnjih 10 letih nikoli niso česa politično reševale, ampak so ponujale svoj servis kot druge banke. Lahko trdimo, da so omejenim podjetjem ponujale svoje storitve pod bolj ugodnimi pogoji kot druge avstrijske banke, če so jim le-te bile sploh pripravljene odobravati večje kredite. Zato tudi niso prejemale kakšnih daril, ampak le plačilo za svoje storitve ter za tveganje. Trditev, da se je vse samo politično reševalo preko bogatih stricev, je res grobo žaljenje vseh koroških gospodarstvenikov, ker to posploševanje enostavno ne drži. Če avtor pozna druge primere, naj jih navede.

– Naše gospodarstvo na Koroškem tudi nikoli ni stremelo za tem, da bi predstavljalo nekaj etnično čistega. Saj je to popoln nesmisel. Gospodarski tokovi se povsod prepletajo in ne sprašujemo, kakšne narodnosti je kupec, prodajalec ali kak drug interesent, če je le posel v redu. Da pa se slovenski gospodarstveniki združujejo v interesno skupnost, ki nato išče možnosti sodelovanja vseh vrst, je nekaj povsem normalnega in nima nič opraviti s kakim nacionalizmom. Isto velja tudi na političnem polju. Če iščemo možnosti enotnega pluralistično sestavljenega predstavnštva, ki išče možnosti sodelovanja z drugimi avstrijskimi strukturami, to ni etnocentrizem, ampak normalna pot demokratičnega sodelovanja z drugimi. Najprej se organiziraj sam, potem te bodo upoštevali tudi drugi. Če sami ne bomo znali povedati, kaj hočemo, potem se ne čudimo, če ničesar ne bomo dosegli.

Slovenska gospodarska zveza

»Trpljenje sedanjega časa se ne da primerjati s slavo, ki se bo razodela nad nami.«
(Rim 8, 18)

Z žalostjo, vendar potolaženi s krščanskim upanjem, Vam sporočamo, da je svoje zemsko romanje zaključila naša ljubljena mama

Christina Kežar

roj. Marko

* 16. 12. 1904 † 12. 11. 1995

v nedeljo, 12. novembra 1995, in se v 91. letu starosti, okrepcana s sv. zakramenti, preselila v večno domovino. Za rajno smo v stari cerkvi v Šentprimožu molili od ponedeljka do srede.

Drago pokojno smo v sredo, 15. novembra, ob 14. uri po sveti maši položili k zadnjemu počitku na pokopališču v Šentvidu.

Horce, Šentprimož, Šentpeter, Beljak, 12. novembra 1995

V krščanski žalosti:

otroci Hanzej, sr. Anuncijata, Nanej

snahi Nanej, Betka

zet Stanko

vnuki z družinami

Slovenski vestnik čestita:

gospodu Stanku Thalerju iz Nonče vasi pri Pliberku za 60. rojstni dan; gospe Elzi Pörtsch iz Železne Kaple za rojstni dan; gospe Rezi Oraže s Šajde za 70. rojstni dan; gospe Urši Mak-Gregorjevi s Šajde za 70. rojstni dan; gospodu Martinu Wastlu iz Lovank za rojstni dan in god; Jančijevi Katarini iz Treblj pri Šmarjeti za 90. in njeni sestri Kristini za 88. rojstni dan; gospe Amaliji Gregorn z Dul pri Miklavčevem za rojstni dan; gospodu Karlu Lavrenčiču z Žirovnice za rojstni dan; gospodu Jožefu Lupincu iz Dobrle vasi za rojstni dan;

gospe Veroniki Krabath iz Kokij za rojstni dan; gospodu Francu Pegrinu iz Mlinč za rojstni dan; gospe Marici Prunč iz Mokrij za rojstni dan; gospe Rezi Lederer iz Šentjakoba za rojstni dan; gospodu Pavlu Fricu s Kota pri Šentjakobu za rojstni dan; gospodu Mirku Perču iz Rinkol za rojstni dan; gospe Ani Petrač s Šmarjete za rojstni dan; gospe Mariji Buchwald iz Nonče vasi za rojstni dan; gospodu Leopoldu Smrečniku iz Globasnice za rojstni dan; gospe Rezi Oraže – Novakovi s Šajde v Selah za 70. rojstni dan.

11 KRIŽANKA Sonja Wakounig

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10						11		
12				13				
14			15			16		17
18			19			20		
		21					22	
23	24						25	
26						27		
28				29	30			31
32			33				34	
35			36					

VODORAVNO: 1. Mlajši koroški pesnik (Zaseka, Babilon, Pes Marica) 10. obolelost, infekcija 11. divja mačka 12. najvažnejša začimba 13. človek v zgodnji mladosti 14. prebivalke Irana 16. rdeča poljska cvetica 18. Pirjevec Dušan 19. letoviško mesto na Krimu 21. član vlade 23. kača velikanka 25. naziv 26. zvitek 27. premik v višino 28. zli duh, demon 29. prehod pod zemljo 31. naš tednik 32. prvi letalec, tudi ime plesnega teatra Zdravka Haderlapa 34. početnik taoizma 35. avtomobilska oznaka za Čačak 36. del pohištva

NAVPIČNO: 1. Slovenski pisatelj (Deseti brat, Cvet in sad) 2. sozvočje tonov, tudi način plačevanja po uspehu 3. ničla 4. otok v Jadranu 5. opremljen z oboki 6. trabant, zvezda spremljevalka 7. nasladilo, prijetno dražilo 8. po-

krajina na Hrvaškem za Velebitom 9. delovna skupnost 15. obdelan del polja 17. popravljalca tiskovnih napak 20. avtomobilska oznaka za Trst 21. otoška državnica v Sredozemlju, tudi vezivo za zidake 22. rimsko ime za Ljubljano 24. prebivalka starogrške pokrajine Doride 27. Slovenski vestnik 29. žgana pijača iz sladkornega trsa 30. nadležna žuželka 33. grška črka, oznaka za gostoto 34. kazalni zaimek

REŠITEV (10)
iz prejšnje križanke

G	U	S	T	A	V	J	A	N	U	Š
O	B	R	A	Z		O	M	A	R	A
R	O	D	N	O	S	T		K	A	L
J	J		D	R	V	A		A	N	A
A			L	E	I			O	N	
N	A	U	M		S	O	B	A	N	A
C	I	N		O	P	A	L		A	T
I	R	A	N	K	A		A	L	G	A

Ples maturantov trgovske akademije

Množica obiskovalcev, med njimi veliko dijaške mladine, se je preteklo soboto v dvorani Koroške sindikalne zveze zbrala na že tradicionalnem plesu dvojezične trgovske akademije. Direktorica mag. Maja Amrusch-Hoja je lahko z velikim ponosom pozdravila števil-

ne obiskovalce in častne goste, med njimi: državnega poslanca dr. Dietra Antonija s soprogo, gen. konzula Republike Slovenije v Celovcu, inž. Jožeta Jeraja, kandidata LIF K. Smolleja, predsednika EL Andreja Wakouniga s soprogo, predsednik NSKS Nantija Olipa s soprogo,

predsednika ZSO dr. Marjana Sturma in druge. Za odlično zabavo sta poskrbela glasbena ansambla iz Slovenije in Koroške, ples pa je trajal do jutranjih ur. Dijaki in dijakinje so pripravili tudi bogat srečolov ter polnočni plesni vložek.

NOGOMET -
II. ZVEZNA LIGA

Tekma zamujenih priložnosti!

SAK - Klingenchbach
1 : 1 (0 : 1)

SAK: Preschern, Hrštic, A. Sadjak, Blažs, F. Sadjak (70. Velik), Susić, Smid, Eberhard, Kotri, Pihorner, Lippusch
Gol za SAK: Peter Hrštic iz enajstmetrovke (62.)

V zadnji tekmi v jesenskem delu prvenstva je Slovenski atletski klub na domačih tleh igral proti Klingenchbachu, moštvo, ki pravtako zaseda mesto na repu lestvice. Jasno je bilo, da SAK potrebuje zmago, da bi se vsaj nekoliko oddaljili od zadnjega mesta.

Nudila se je priložnost, da bi končno tudi doma osvojil vse točke. SAK je dejansko začel zelo odločno in si priigral priložnost za priložnostjo, vendar žoga ni hotela v gol. V konici napada je manjkal igralec, ki bi te priložnosti znal izkoristiti, tako pa so proti koncu prvega polčasa gostje prišli pred gol SAK in po podaji s kota v veliki gneči nekoliko po sreči potisnili žogo v gol vratarja Prescherna. Namesto da bi bil rezultat 6 : 0 za SAK, so gostje šli na odmor z 1 : 0.

Tudi v drugem polčasu so se kar vrstili napadi na gol Gradiščanov, napadalci SAK pa so klavrno upravljali možnosti. V 62. minuti pa so nasprotnikovi igralci v kazenskem prostoru s

Christian Wölbl, po težki poškodbi in operaciji, spremlja dogajanja na igrišču

prekrškom zaustavili Alojza Sadjaka. Dosojeno enajstmetrovko je Peter Hrštic uspešno streljal in tako izenačil rezultat. Pri tem pa je tudi ostalo.

Tik pred koncem je sodnik izključil Uliksa Kotrija, ki je potisnil nasprotnikovega igralca, potem ko ga je ta s prekrškom zaustavil. Kotri je tokrat odigral eno najboljših tekem za SAK, le da mu je v zaključku prav tako zmanjkalo sreče.

Po tekmi:

Seveda so bili Gradiščani veseli točke, ki si jo bodo dali v okvir, ker, kot je dejal njihov trener, tako lahko dobljene ne bo več tako hitro. Govor je bil tudi o sodnikih, o članku, ki je vzmirlil vse duhove, in predsednik kluba Viktor Dihanich, gradiščanski Hrvat, je potrdil, da so jih sodniki pri marsikateri tekmi opeharili za točke. Za tekmo pa je rekel, da so tokrat igrali posebno slabo, to pa tudi zato, ker so jim manjkali nekateri poškodovani igralci, ki sicer igrajo glavno vlogo v ekipi.

Pri Slovenskem atletskem klubu pa nihče ni mogel pozabiti možnosti, ki so jih zapravili.

Peter Hrštic, ki je tokrat prvič igral pred domačo publiko, je sicer dal gol iz enajstme-

trovke, vendar je obžaloval, da moštvo ni uspelo gladko zmagati. »Mislim, da nismo tako slabi, kot to trenutno izkazuje lestvica. Manjka nam sreča, ki jo pač novinec tudi potrebuje. Prepričan sem, da bomo z vztrajnim delom vendarle dosegli cilj in se obdržali v II. zvezni ligi.

Osebnostno upam, da bom tudi v igri igral za SAK, ker sem prepričan, da mu lahko pomagam, v glavnem je pa to stvar obeh klubov, ki se bosta v prihodnjih dneh dokončno dogovorila.

Ob koncu tega tedna, v soboto, 18. novembra, pa Slovenski atletski klub igra proti »starim znancem«, proti Braunau. Seveda si igralci za zaključek jesenske sezone pričakujejo vsaj točko in upajo, da bodo končno vse možnosti tudi realizirali.

2. RAZRED A

WAC II - SAK II 2 : 0

Mlada ekipa SAK II se je v zadnji tekmi jesenskega dela prvenstva poslovila s porazom. Tudi v tej tekmi napadalci svojih možnosti niso znali izkoristiti. Kaže, da je to kar splošna bolezen pri SAK in da bo v zimskem odmoru nujno potrebno poiskati napadalce.

ŠAH/ KOROŠKO PRVENSTVO

6:2 - Visoka zmaga SŠZ/Carimpex 1

Prva šahovska ekipa Slovenske športne zveze (SŠZ) ima spet vse možnosti za uvrstitev v tekmovanje play off za vstop v spodnjo, drugo najvišjo šahovsko ligo na Koroškem: v tretjem kolu je s 6:2 visoko premagala doslej vodečo ekipo iz Možberka in si s tem utrdila tretje mesto na lestvici.

Za SŠZ/Carimpex I so tokrat zmagali Arnold Hattenberger, Franc Rulitz, Avgust Vukanič in Ivko Ferm, remizirali pa so Silvo Kovač, Franc Kunčič (prvi nastop za SŠZ), Dunja Lukan in Jozi Amrusch. Prihodnji nasprotnik SŠZ je Liebenfels, odločilnega pomena pa bo vsekakor dvoboj v zadnjem kolu proti novemu

vodečemu na lestvici SG Wolfsberg/Eitweg. Za tekmovanje v play offu je potrebno vsaj drugo mesto.

Lestvica: 1. SG Wolfsberg/Eitweg 16,5, 2. WAC 14,5, 3. SŠZ 14, 4. Možberk 12, 5. Liebenfels 8, 6. Raiffeisen Celovec 7.

Manj uspešen pa je bil tokrat nastop drugega moštva SŠZ/Posojilnica Celovec. Proti prvi ekipi Tanner iz Celoveca so slovenski šahisti z 1:4 doživeli hud poraz in hkrati zgubili vodstvo na lestvici. Edino zmago je slavil Borut Živkovič, ki je na četrti deski z odlično kombinacijo premagal igralca s skoraj 1800 Elo točkami!

SŠK »Obir« Železna Kapla I vodi

Prva ekipa SŠK »Obir« Železna Kapla uspešno nadaljuje prvenstvo v 2. razredu D. V tretji tekmi so slavili tretjo zmago in uspešno ubranili prvo mesto na lestvici. Tokratna »žrtev« izredno razpoloženih kapelskih šahistov je bila druga ekipa Velikovca, rezultat pa je bil 5:3 za »Obir«. Zmagali so Dušan Jokovič, Andreas Karner in Hanzi Stoßier, remizirali pa brata Hans-Christian in Harald Wol-

te, Johann Wolte in Wolfgang Moser, izgubil pa je Josef Hanschou. Hanzi Stoßier po tekmi: »Še en dober rezultat proti Magistratu Celovec in dosegli smo naš cilj - tekmovanje play off za vstop v 1. razred.«

Druga ekipa SŠK »Obir« pa je utrpela tretji poraz. Podlegla je moštvo SV Zugzwang Celovec z 1,5:3,5. Eino zmago za Obirčane je dosegel Thomas Soukup.

Rešitev šahovskega oreha št. 7

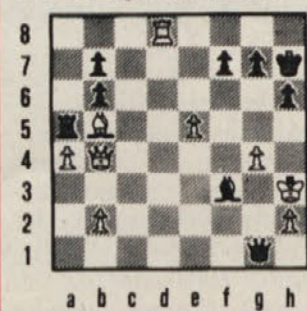
Vodja črnih figur je bil vsekakor presenečen, ko mu je beli odigral potezo 1.Th5!! in zagrozil z matiranjem. Tako na 1...gh5 sledi 2.Df5 mat; na 1...Dd7: sledi mat v dveh potezah 2.Sg5+ Kh8 3.Th6: mat; tudi po 1...Da6 2.Th6:+ Lh6: 3.Sg5 mat! Pomembno vlogo pri matiranju je odigral črnopoljni lovec belega na poševnici a1-h8!

ŠAHOVSKI OREH ŠT. 9

Forintos - Tomovič / YU 1957

Črna dama in lovec spletata belemu kralju matno mrežo na robu šahovnice, zato beli, ki je na potezi, razmišlja o morebitnem napadu na črnega kralja, skritega za tremi črnimi kmeti.

Ugoden razpored belih figur zato napoveduje mat črnemu kralju. Poiščite kombinacijo, zasojeno z žrtvami dveh belih figur in pred vami bo lepa matna slika!

ODBOJKA

Zaporedni zmagi Dobljanov

Pred dvema tednoma so Dobljani gladko zmagali na tujih tleh proti Kragranu, prejšnjo soboto pa so v Šentpavlu igrali proti Innsbrucku. Tudi to tekmo so odločili zase, in sicer z rezultatom 3 : 1.

Po tekmi se je s trenerjem Ivartnikom pogovarjala Mira Trampusch

Ob polovici tekmovanja ste na 3. mestu. Ste z vašo uvrstitvijo zadovoljni?

Pred sezono je bil naš cilj 6. mesto, trenutno tretje mesto pa je zelo razveseljivo, sploh glede na to, da je ekipa mlada in da smo šele tri mesece skupaj.

Kaj menite o kvaliteti odbojke v Avstriji?

V Avstriji se igra presenetljivo kvalitetna odbojka. Mislim tudi, da dobiva vedno večjo popularnost in da se tudi zanimanje zanjo povečuje. Rezultat tega pa so vedno boljše tekme.

Ali se bo moštvo v tej sezoni še okrepilo?

V letošnji sezoni verjetno ne več, vendar o tem pravzaprav ne odločam jaz. V moštvo igrata že dva legionarja, tudi domači avstrijski igralci so zelo kvalitetni in od avgusta do sedaj

smo tudi že precej napredovali, sploh pa tisti, ki redno trenirajo.

Ste se težko odločili, da ste postali trener Dobljanov?

V Sloveniji sem treniral zelo dobro, perspektivno ekipo in sem se za Dobljane res težko odločil. Ko pa sem prišel v Avstrijo in videl delovne navade in odnos igralcev do odbojke, sem z veseljem začel s treningom. Če ti igralci pomagajo in resno trenirajo, je to seveda zelo dobro. V sami ekipi pa je dobro vzdušje in s takim moštvom je veselje delati.

Kaj pa menite o derbiju proti Hypu iz Celovca?

S samo igro sem bil zadovoljen. Čeprav sicer nerad komentiram odločitve sodnikov, pa mislim, da je bil v tej tekmi sodnik odločen za končni izid, rezultat bi bil lahko tudi ravno obraten.

Ali je mogoče, da bi se moštvo uvrstilo v tekmovanje za evropski pokal?

Pred sezono bi bili vsi zadovoljni s šestim mestom, zdaj pa nam nastajajo apetiti za evropski pokal. Vsekakor bomo skušali doseči čim višje mesto na lestvici, sicer pa se nikoli ne ve, kako se bodo stvari razpletle. M. T.